

**R.P. Thomae Młodzianowski Poloni, Societatis Jesu,
Praelectionum Theologicarvm Tomus**

Młodzianowski, Tomasz

Moguntiae Et Dantisci, 1682

Diffic. 1. De sanctitate proveniente ex vi unionis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82973](#)

Tractatus III.

bet etiam concedi usus scientia experimentalis & naturalis. Denique honorificentius est sentire de Christo, quod potuerit subtiliori demonstrationem invenire de existentia Dei, etiam infans, quam illam invenerit Aristoteles.

DICES 1. cum Lugo & Vasq. Christus non habuit regulariter ullam operationem humanam, nisi dependenter ab organis, & dispositiōnibus naturalibus, sicut alii homines; neque enim ambulabat v. g. antequam habuisset in cruribus organa: Ergo nec habuit operationem humanamphantasiæ, ante organum bene dispositum; Ergo nec operationem humanam intellegendi.

RESPONDETUR. Negando, quod in infantia non habuerit organa bene disposita ad phantasiam. Organa autem sunt distinguenda. Primo quædam sunt ad actus merè externos: & haec perfecta Christus non habuit; hinc nec ambulabat infans, nec loquebatur. Secundo alia organa, ad actus internos: & haec habuit Christus perfecta, propter supra allatas congruentias. Porro organa ad actus externos non habebat, tum ad occultandum mysterium, tum ad maiorem humilitatem, per quam nos salvabat. Addo, sicut si Christus potuisset infans ire perdes in Ægyptum, bene intulismus, potuisse illum ire ad templum Salomonis, eò, quod ista sint in eodem genere; ita si Christus potuit exercere alios actus scientia, & fortè, etiam per oppositos, actus scientia infusa dependentis à phantasmatibus itidem infusa; cur non potuit idem Christus scire per scientiam naturalem & experimentalem?

DICES 2. Quod in infantia non possit phantasiari Christus, spectat ad passibilitatem corporis.

RESPONDETUR. Quod non: quia sicut posse phantasiari non destruit in vitro passibilitatem, sic nec in infante destruxisset.

DICES 3. Si verum sit assertum, quomodo Christus proficiebat sapientiam?

RESPONDETUR. Proficiebat quantum ad homines, magis scil. illam manifestando. Proficiebat item scientiam experimentalis successivam, sicut successivæ objecta per sensus percipiebat.

ASSERO 3. Christum multa objecta habuisset scientiam cognitam, que non habuisset cognita, nisi ita se cum Christo gessisset Deus, atq. cum Salomone, Adamo, Prophetis, quibus res absentes, cum propria figura, & aliis conditionibus, monstrata sunt.

RATIO. Quia nulli scientia concedenda est major, quam humanitati Christi: si ergo hoc aliis hominibus factum, multò magis Christo.

Porro ut haberet Christus istam scientiam, triplici modo potuit gerere Deus. 1. realiter & physicè præsentando illi objecta. Et hoc certè est multiplicare entia sine necessitate, & miracula; quia alias debuissent illi Angeli è ma-

ti transferre pisces, & è terra prægrandes bestias. 2. Potuisset Deus infundere illi nonnisi species spirituales, de illis objectis; sed iste modus non experimentalem scientiam, sed infusam fundat. 3. sine ulla cognitione sensuum, nonnisi species infundendo materiales, quales genitæ fuissent, si realiter & physicè objectum fuisset præsentatum; & hoc fundat scientiam dependentem à phantasmatibus. Quod id fieri possit, suadetur cum Lugone. Quia probabile nonnisi tales species infusas v. g. Salomonis; si enim simpliciter infusa fuissent ipsæ species spirituales, independentes à phantasmatibus, potuisset in somno Salomon illis uti, utpote non dependentibus à phantasmatibus; quod tamen communiter negatur, ut videre est apud Pineda, de rebus Salomonis lib. 3. cap. 10. Deinde, quando redeunt animæ mortuorum ad corpora, dicunt se vidisse flores v. g. palatia, vel certè tetros carceres & fæculentos; quæ certè per sensus non perceperunt, utpote disunitæ à corpore: Ergo nonnisi per infusas species materiales, & phantasmatæ à Deo indita. Nec sequitur, otiosum fuisse intellectum agentem in anima Christi; quia etiam respectu objectorum, quorum species materialis erat immediate à Deo infusa, operabatur agens intellectus, educendo scilicet speciem spiritualem, consimilem phantasmati materiali.

QUESTIO II.

De Sanctitate Christi.

Tria hæc consideranda venient. 1. Sanctitas desumibilis ex vi unionis hypostaticæ. 2. Sanctitas desumibilis ex vi gratiae habituallis. 3. ex vi Capitis.

DIFFICULTAS I.

De Sanctitate proveniente ex via unionis.

Dhoc queritur: An Christus vi unionis fusset sanctus, quantumvis nullam habuisset gratiam habitualem? Talem sanctitatem ponunt in Christo, Suar. disp. 18. Sect. 1. Amicus disp. 6. Sect. 5. Lugo disp. 16. Sect. 1.

PRÆMITTO 1. Duplicem posse spectari sanctitatem. 1. Sanctitatem sumptam pro attributo, emanante ex ipsa natura divina, infinitè perfecta. Attributalem sanctitatem negat Deo Hurtado, Bernal, Herize, Hemelman. Sed oppositum defendit Aldrete; quem vide disp. 46. Sect. 8. Et certè, quæcumque est taxa formandi, cum fundamento in re, conceptum aliquius attributi in Deo, eadem serviet ad formandum conceptum attributalem sanctitatis. 2. Sumi potest sanctitas pro esse divino, competenti ipsi naturæ divinæ, & Personæ.

PRÆ-

Disputatio IV.

175

PRÆMITTO 2. *Vel maximè hic sumi sanctitatem profere divino; quod esse divinum tria sequuntur. Primo, in ordine ad se, ut scilicet sit objectum amabilitatis divinae, nulli creature debita. Secundo, in ordine ad operandum, ut sit principium operandi actiones Deo gratas. Tertio, per oppositionem ad malum, ut includat carentiam culpe; hinc habitus v. g. fidei & spei remanentes in peccatore, non sunt sanctitas, quia quæ tales non opponuntur cum peccato. Hæc omnia deducit Amicus ex I. Joan. 3. Omnis qui natus est ex Deo, (hoc autem idem est ac esse objectum supernaturalis Dei complacentiae) peccatum non facit, (en oppositionem ejus cum peccato) quoniam semen ipsius in eum venit (en vim agendi, in semine enim tanquam in virtute continetur effectus.) Unde jam prædicta illa esse divini, habent fundamentum in scriptura.*

PRÆMITTO 3. *Concedi debere sanctificari naturam humanam ipsa sanctitate divinæ, innuit hoc Nazian. Orat. 2. de Paschate. Perfectus autem fuit, non modo propter divinitatem, quâ nihil est perfectius; sed etiam propter humanitatem divinitate delibutam, idemque effectum, quoad id, quo peruncta est.*

RATIO etiam præmissi est. Illud est sanctum, quod in ordine ad se, est objectum Deo amabilis, in ordine ad operandum, est principium actionum Deo dignarum, (supple five elicitum, five significativum) & in ordine ad oppositionem cum peccato, est ei contraveniens; hæc autem omnia competunt humanitati quæ terminata: ergo humanitas quæ terminata, sanctificatur, adeoque aliquo divino esse redditur sancta.

Punctum Difficultatis 1.

An sanctitate attributali sanctificetur Christus?

DICENDUM est. *Sanctitate attributali formaliter non sanctificatur Christus. Procedit, ut dixi, conclusio, de sanctitate formaliter sumpta; nam si sumatur materialiter, seu in quantum est natura divina, de hoc infra tractabitur. Conclusio ergo ut est posita.*

PROBARI potest 1. Quia sanctitas attributali est sanctitas communis toti Trinitati; sanctificatio proveniens à Verbo in humanitatem, est sanctificatio appropriata ipsi Verbo; ergo sanctitas proveniens à Verbo in humanitatem, non est sanctitas attributali.

Hoc argumentum, si ut sonat accipiatur, multum probabit, saltem per aliquos. Certè enim sanctificatur humanitas à natura divina, quæ tamen est communis toti Trinitati.

Dicentque ulterius, sanctificationem provenientem à Verbo in humanitatem, sub formaliter

tate præcisè termini, esse appropriatam Verbo; non autem alio modo, licet ratione unionis derivetur.

PROBATUR 2. Non potest reddi humanitas ubicata ubitate divinæ, aut durans æternitate, aut potens omnipotentiæ; ergo nec potest reddi sancta, sanctitate attributali.

Hoc argumentum, ex iis non nisi sumet robur, quæ infra, ubi de sanctitate personali, afferrantur: Cur scilicet illa effectum suum tribuere possit, non autem prædicta attributa?

PROBATUR 3. Ex dictis sub initium tractatūs. Impossibile est reddi naturam humanam sanctam sanctitate attributali, nisi ponatur unio per se, fundativa communicationis idiomatum, inter sanctitatem attributalem & naturam humanam: nam titulo communicationis idiomatum sanctificaretur: sed non potest dari inter naturam humanam Christi & sanctitatem attributalem unio per se, fundativa communicationis idiomatum. Quod ipsum probatur ex dictis inibi. Non potest dari unio per se fundativa communicationis idiomatum, inter naturam divinam in se, & secundum se, & inter naturam humanam; ergo nec inter sanctitatem attributalem, & naturam humanam. Antecedens ex dictis alibi constat; quia non se habent natura humana & divina, sicut compleibile & completivum, in ratione naturæ. Consequentia autem probatur: quia natura divina & sanctitas attributalis sunt formalites indistinctæ virtualiter in ordine ad prædicta physica; Ergo si natura non potest in se, secundum se, uniri unione fundativâ communicationis idiomatum, nec uniri poterit sanctitas attributalis. Dixi, quod non possit natura in se spectata uniri; quia, quod possit uniri spectata in persona, dicetur infra, ubi de sanctitate Christi procedente à natura divina.

OBJICITUR 1. Sufficit ad hoc, ut dicatur humanitas esse sancta, habere unitam sibi sanctitatem; sed potest uniri attributalis sanctitas, naturæ humanæ: imò defacto unita est; ergo illam sanctificabit.

RESPONDETUR. Hoc argumentum probare multum, probat enim naturam humanam Christi durare æternitate divinæ, *ubicari ubitate divinæ; nam & æternitatem, & ubitatem Dei, habet sibi unitam. Directè autem dici potest, sufficere ad hoc, si uniatræ sanctitas attributalis unione fundativâ communicationis idiomatum; sed tali unione non potest uniri.

OBJICITUR 2. Potest sanctificari humanitas sanctitate personali: ergo & attributali.

RESPONDETUR. Disparitatem esse. Quia cum persona, illique indistincta virtualiter sanctitas personalis, possit uniri humanitati, unione fundante communicationem idiomatum, hoc ipso poterit sanctificare humanitatem; quod non procedit de sanctitate attributali.

* p 4 Obj-

OBJICITUR 3. Potest deificari humanitas Deitate, quamvis Deitas non possit uniri in se, & secundum se, unione fundante communicationem idiomatum; ergo & sanctificari sanctitate attributali.

RESPONDETUR. De antecedente infra dicitur; & hoc concesso, quæ sit danda disparitas, ibidem habebitur.

Punctum Difficultatis 2.

An unio sanctificet?

ASSERO 1. In principiis Nominalium, unionem a natura & persona, circumscripsit ut supra, non distinguentium, si accipiatur unio, secundum quod dicit ipsam personam sanctificabit hoc ipso.

RATIO: quia ut infra dicetur, jamque repetito suppositum est, persona sanctificat; ergo sanctificabit & unio, pro persona sumpta, cum sint omnino idem.

ASSERO 2. In principiis Modalium, unio non est formaliter sanctificans; accepta scilicet pro illa Modalitate, & entitate intermedia. Est assertum Lugonis contra Aldrete disq. 35.

RATIO 1. afferri solet ex Valsq. Quia scilicet humanitas Christi est infinitè sancta, jam autem unio hypostatica, non est forma infinitæ sanctitatis.

RESPONDERI potest, quod non sit necesse, ut omnia, à quibus sanctificatur humanitas, sint infinitè sancta: sed sufficit ut aliquid ex ipsis; ad eum modum, quo gratia habitualis sanctificat humanitatem, & tamen non est sanctitas infinita.

RATIO 2. ex eodem. Si unio hypostatica est forma sanctificans, non posset irrationalis creatura assumi, quia non posset reddi sancta.

RESPONDETUR. In aliquorum principiis, conceditur antecedens: in aliorum negatur paritas. Nam unio est sanctificativa, si subiectum reperiat aptum sanctitati; quale subiectum non est natura irrationalis.

RATIO 3. est, per principium negativum. Quia nullum est fundamentum, & nulla necessitas, tribuendi rationem sanctificationis ut *Quod*, unioni, & tanquam formæ; sed sufficit, si sanctificet per modum viæ & medii.

CONFIRMATUR ex Lugone à pari. Unio gratiæ habitualis non sanctificat animam, sed non nisi ipsa gratia: sola enim illa sanctificat, ut *Quod*; Ergo nec unio hypostatica sanctificabit, ut *Quod*.

RESPONDENT 1. aliqui apud eundem Lugo. Unionem hypostaticam, magis & excellentius perficere humanitatem, quam gratia habitualis, proindeque debet magis sanctificare, quam sanctificet unio ad gratiam habitualem.

CONTRA est. Tum quia ex excellentia en-

tatis non debet pensari, an aliud formaliter sanctificet? non implicat enim, dari perfectiore rem specie supernaturem entitatem, quam sit gratia; & tamen non habere vim sanctificandi; Ergo ex eo, quod unio hypostatica sit excellentior, quam gratia, non sequitur, quod sanctificet. Tum quia, etiam hac excellentia posita, sufficit ut illi competat sanctitas ut *Quod*, via seu medii: non autem sanctitas ut *Quod*. Tum quia quæcunque ratio ostendit, quod ab unione hypostatica sanctificetur humanitas, eadem probabit, ut advertit Lugo, quod unitio, sive actio productiva unionis hypostaticæ sanctificet; nam etiam hæc repugnat essentialiter cum peccato, est principium suo modo complacentia divinæ, & operationum sanctarum.

RESPONDET 2. Aldrete. Unio ad gratiam habitualem non est participatio naturæ divinæ, sed unio ad participationem; at verò unio hypostatica est, secundum se, participatio naturæ divinæ: quia est immediata conjunctio cum Deo; neque mediat aliquid realiter distinctum, quod dicatur participatio naturæ divinæ. Addit, quod unio gratiæ habitualis, non conjungat humanitatem immediate cum Deo, per assimilationem; hæc enim competit gratiæ: neque physicè conjugit cum Deo ipso; conjugit autem unio hypostatica.

CONTRA. Tum quia non est ratio, cur unio hypostatica non sit participatio naturæ divinæ, tantam ut *Quod*? & cur conjunctio illa physica cum Deo, non sit conjunctio non nisi ut *Quod*? adeoque & sanctificatio ut *Quod*. Tum quia redit argumentum. Licet unio gratiæ habitualis sit immediata conjunctio, cum eo, quod est participatio naturæ divinæ, nihilque inter illam mediet, neque tamen sanctificat ut *Quod*, illam participationem conjungendo; ergo neque sanctificabit unio hypostatica, licet conjungat cum Deo, & licet inter illam & Deum nihil mediet. Rursus, unio gratiæ habitualis non conjungit cum Deo, per assimilationem: Ergo nec unio hypostatica. Item, unio physica cum eo, quod est participatio naturæ divinæ, non sanctificat ut *Quod*; ergo nec unio physica conjungens cum Deo, sanctificabit ut *Quod*. Tum quia, nullum est fundamentum istius asserti: præcipue quia, licet unio hypostatica immediate, per nos, participet personam divinam physicè, non repugnat tamen, ut tale participativum sanctificet, sed ad maximum non nisi ut *Quod*. Quare ergo restabit, cur debeat sanctificare ut *Quod*?

RESPONDET 3. Amicus, negando, quod etiam unio ad gratiam non sanctificet; cum non sola gratia sanctificet simpliciter, licet sola sanctificet *Quod*.

CONTRA: Tum quia, si per sanctificare simpliciter accipiatur concretum sanctificatum, ex sanctificativo ut *Quod*, & ut *Quod*, sic in dubio

dubie sanctificat etiam unio ad gratiam; sed id concedendum erit etiam actioni productivæ illius unionis, & illius gratiæ, quam nemo dicit sanctificare, sed solum producere sanctificatum. Et si per Amicum illa unio non sanctificat ut *Quod*, nec sanctificabit ut *Quod* unio hypostatica. Tum quia in aliis materia, quem effectum præstant formæ naturales, eundem præstat unio, non nisi ut *Quo*, medium, & via; ergo etiam, quem effectum præstat persona divina, eundem non potest præstat unio hypostatica minus principaliter, sed solum præstabit, ut *Quo*, ut medium, ut via. Antecedens probatur. Unio non est forma etiam minus principalis vivendi, denigrandi, & sic de aliis: ergo verum est antecedens. Tum quia unio illa hypostatica (ut de minori discurratur) vel confert sanctitatem creatam, vel increatam? non increatam: quia ipsa est creata; non etiam creatam; quia vel illam confert per se, vel per aliud: si per aliud: id aliter explicari commode non poterit, nisi quod conferat illam ratione personæ, quam unit. Non etiam per se: quia illa non nisi per se sanctificant, à quibus, si vim sanctificandi auferas, non manebit idem essentialiter; sicut si gratiæ vim sanctificandi auferas, non erit gratia sanctificans: item, illud per se est principium ratiocinandi, à quo, si vim ratiocinandi auferas, jam non erit anima humana; ablatâ autem vi sanctificandi unioni, manebit eadem entitas, adhuc enim nec est sanctificatum sanctificabili. Per hoc tamen non nego, possibilem esse modalitatem, in Principiis modalistarum, & sanctificativam & unitivam; sed quod præsens etiam modalitas sit talis, nullum fundamentum est in autoritate Sacra.

DIC 1. cum Amico. Patres non raro ipso unioni tribuunt rationem sanctificandi.

RESPONDE TUR. Patres tribuisse vim sanctificandi unioni, qualem agnoverunt; non agnoverunt autem ullam intermedium, sed tantum naturam prout terminatam, & personam prout terminantem. Vel certè, ut dicit Vasquez, nihil plus voluerunt; quād, quod humanitas sit sanctificata à Deitate conjuncta humanitati, hoc autem illum immiterò dixisse, Amicus non probat. Denique, accipi id potest de sanctificatione ut *Quo*, non ut *Quod*. Cum quia interpretatione accipientur adhuc verba Patrum, ut sonant; quia, quod est nemine cogitante ut *Quo*, quidquid de illo dicitur, dicitur de ut *Quo*; cum ergo unio sit ratio ut *Quo*: sanctificatio de illa dicta, erit sanctificatio ut *Quo*.

DIC 2. cum eodem. Unio hypostatica, etiam ut modus creatus, distinctus à persona Verbi, participat inchoative & ut *Quo*, sanctitatem: pugnat cum omni peccato: &c. ergo sanctificat.

RESPONDE TUR. Si id procedat de sanctitate ut *Quo*, concedetur totum. Addo, hæc o-

mnia convenire posse, suo modo, actioni, quæ producit illam unionem.

DIC 3. cum eodem. Unio hypostatica, ita se habet ad sanctificandam humanitatem, sicut visio Dei ad animam beandam; sed visio Dei habet se ad animam beandam ut ratio formalis: ergo & unio. Major probatur. Quia sicut visio est, quā, ut viā intentionali, communicatur beato objectum beatificum; ita unio hypostatica est ratio, quā, ut physicā viā, communicatur humanitati persona.

RESPONDE TUR. Negando minorem. Quia nihil creatum beare nos potest, tanquam forma beandi; cū ergo visio illa sit quid creatum, beare nos non potest tanquam forma: sed non nisi tanquam medium, conjungens nobis formam beantem, hoc est, ipsum Deum. Deinde, illa visio non potest habere rationem formæ, nos ultimò beantis; ergo habet rationem formæ non ultimò beantis; adeoque non habet rationem beantis: quia beatitudine est ultima & completa felicitas. Disparitas etiam dari potest, quia visio objectum increatum transfert in se, illudque intentionaliter representat: vi cuius representationis, & similitudinis cum objecto, potest imitari conditionem beatificativæ objecto debitam; jam autem unio, nec est physica, nec intentionalis similitudo personæ sanctæ; hinc fit, ut non habeat derivatam illam in se perfectionem, vi cuius, quā talis, formaliter sanctificet.

DIC 4. cum Aldrete. Perfectius conjungitur humanitas cum divina natura, per unionem hypostaticam, quād per gratiam habitualē; nam perfectiori modo, per talem unionem participatur natura divina, nempe per immediatam conjunctionem, physicam & realem, ad naturam divinam, vel personalitatem; gratia autem habitualis participat naturam divinam, per assimilationem.

RESPONDE TUR. Perfectius ut *Quo*, uniri humanitatem divinæ naturæ per unionem hypostaticam: cum sit essentialiter alligativa personæ divinæ; sed non conjungit perfectius ut *Quod*: cū hoc illi, nec natura illius vñdicet, nec asserat auctoritas.

INSTANT idem 1. Ratione unionis formaliter debetur Christo, ex S. Thoma, cultus hyperdulie; ergo & debetur humanitati carentia peccati, & principium supernaturale honestè agendi.

RESPONDE TUR. Cūm ei, quod est essentialis alligatio personæ divinæ, necessariò innectatur ratio entis singulariter excellentis, cūm in illa ipsa ratione ut *Quo*, sit ens excellens, ideo, non immiterò, etiam ratione ejus præcise, poterit ei tribui cultus hyperdulie; jam autem ipsa essentia illius alligationis non exigit hoc, ut illa, ut *Quod*, expellat peccatum, vel affterat principium operandi honestè; imò id esset illi non propor-

proportionatum: ratione enim ut *Quo*, si concedatur sanctificatio, proportionatior erit sanctificatio ut *Quo*.

I N S T A T 2. Dubium esse non potest, perfectius possideri divinitatem, per unionem hypostaticam, quam per gratiam habitualis; nam illa est melior possessio alicujus boni, quæ facit, ut tale bonum reddat meliorem naturam possidentem: per divinitatem autem maximè redditur humanitas amabilis.

R E S P O N D E T U R. Possideri unione hypostatica perfectius Deum; sed tanquam per rationem ut *Quo*, non autem per ut *Quod*; redditque ut *Quo* naturam humanam possidentem meliorem; sed non ut *Quod*.

I N S T A T 3. Possessio melioris boni, semper, cæteris paribus, est perfectior: Ergo & major possessio, si cætera sint paria, erit perfectior; sed possessio divinitatis per unionem hypostaticam, est major: Ergo.

R E S P O N D E T U R. Per unionem hypostaticam, haberi ut *Quo*, majorem possessionem divinitatis, sed non ut *Quod*; cum tamen ipsa gratia habitualis sit possessio ut *Quod*: cum ejus entitas sit, esse ut *Quod*, participationem ipsam naturæ divinae in se.

D I C E S 5. cum eodem. Unio hypostatica, ratione sui formaliter opponitur cum peccato, perfectius enim possidet sumum bonum, quam visio beata, quæ tamen expellit peccatum; Ergo unio est forma sanctificans.

R E S P O N D E T U R. Quod unio hypostatica perfectius, ut *Quo*, opponat se peccato, & possideat Deum; sed non tanquam ratio ut *Quod*: quod forte etiam non convenient visioni.

D I C E S 6. cum eodem. Unio hypostatica est longe majoris perfectionis, quam gratia habitualis; & tamen difficile appetit, formam sanctificantem superari à forma non sanctificantem; nam forma sanctificans reddit dignum amicitiam Dei: quod non præstat forma non sanctificans.

R E S P O N D E T U R. Unionem hypostaticam, tanquam rationem *Quo*, esse perfectiorem; consequenter ut *Quo* etiam sanctificare. Deinde, quæ sunt ex diversa serie, possunt se superare, & superari; & ita substantia in ratione entis, melior est præ gratia, quæ est accidentis: licet à gratia superaret ordine; multæque aliae instantiæ ostendunt, quod id possit fieri; & suadet argumentum negativum, *Non repugnat*.

D I C E S 7. A Paribus Incarnationis mystrium exaltatur tanquam excellens divinus effectus; ubi non commendatur personalitas Verbi, quia hæc non est effectus divinæ omnipotentiæ. Unde etiam ab Augustino, appellatur hæc unio, summa gratia, dicit item Bernardus, quod hæc unitas præcellat cunctis aliis, præter unitatem Trinitatis.

R E S P O N D E T U R. Concedo, commendari unionem hypostaticam, tanquam excellente effectum; sed nego, quod hoc titulo debeat esse jam sanctificativa, ut *Quod*. Rutsus, donum, & gratia coincidunt; hinc si unio hypostatica est donum gratuitum datum humanitati, erit etiam gratia: sed nego, quod gratia, sumpta simpliciter pro dono, coincidat cum sanctitate. Bernardus solum dicit, unionem hypostaticam, esse reliquias unitatibus admirabiliorem, quia unum illud personale, primò ineffabile est post Trinitatem; imò si ex hac unitate argendum esset, probabitur, unione hypostatica non sanctificari humanitatem: quia nec unitate Trinitatis formaliter sanctificari potest.

I N S T A T 1. idem. Unio hypostatica, essentia liter postulat magis perfici intrinsecè, persanctitatem incretam; hæc autem exigentia est perfectior, quam gratia habitualis.

R E S P O N D E T U R. Illa exigentia est ut *Quo*: consequenter non fundabit rationem sanctificantis ut *Quod*; titulus etiam perfectionis, ut *Quod*, non fundatur vis sanctificativa.

I N S T A T 2. Bernal apud eundem. Unio hypostatica producit gratiam habitualem physicè; vel saltem ratione illius debetur Christo gratia.

R E S P O N D E T U R. Negando antecedens. Eo etiam concesso, nihil sequitur: quia, si actio productiva gratiæ non sanctificat ut *Quod*, cur unio productiva gratiæ, sanctificabit ut *Quod*? nec debent causæ æquivocæ præstare hoc formaliter, quod suis effectus. Debetur autem gratia ratione unionis, tanquam exigentis ut *Quo*; sed inde non sequitur, quod sanctificetur ab illa exigentia formaliter, sed tanquam ab exigentio sanctitatis.

I N S T A T 3. Bernal. Ratione unionis debetur Christo cultus supremus hyperdulia: hic autem titulus non debetur nisi titulo sanctitatis.

R E S P O N D E T U R. Sufficit unioni debetur titulus sanctitatis, ut *Quo*.

Punctum Difficultatis 3.

An Persona divina, prout condistincta à natura divina, sanctificet formaliter?

A S S E R O 1. Personam divinam, prout condistinctam à natura divina, sanctificare formaliter, non rectè ex eo præcisè deducitur, quia est idem realiter cum divinitate.

R A T I O : quia licet illa persona, prout condistincta à natura virtualiter, nihilominus eam realiter involvat: licet item virtualis alietas stet cum identitate reali: nihilominus, non potest præcisè exinde deduci, quod sanctificet formaliter in sensu reali; quia etiam non potest reduci, quod personalitas in sensu reali communiceatur, communicatâ naturâ.

D I C E S

DICES 1. cum Lugo, disp. 2. Seçt. 4. num. 68,
Quod scilicet una perfectio prout condistincta
virtualiter ab alia, contincat illam virtualiter,
quatenus postulat cum ea identificari; sic & per-
sonalitas virtualiter continet naturam, in quan-
tum perit cum illa identificari.

RESPONDETUR. Petere identificationem,
non facit; ut in sensu reali competit id petitivo,
quod competit ei, cum quo petit identificari;
nam personalitas divina petit identificari cum
eo, quod communicatur, non tamen ipsa in sensu
reali communicatur. Hæc intelligi & defen-
didebent, ex dictis repetito, circa distinctionem
virtualis, in ordine ad prædicata physica.

DICES 2. Virtualitas illa non obest, quomodo
nulla persona sit Deus nemine cogitante; et
gone obest, quominus sit sancta.

RESPONDETUR. Indubie nemine cogitan-
te est sancta; sed inde non sequitur, quod præci-
se ex eo, quod sit realiter sancta, possit habere
rationem sanctificantis; quia etiam persona, est
idem realiter cum eo, quod communicatur, ta-
men, etiam in sensu reali, non communicatur.

DICES 3. Quamvis, in prædicato, *Communi-
catur, non communicatur*, & aliis similibus, inter-
cedat virtualitas, potest tamen non intercedere
in prædicato *Sancti, & Divini*; ergo sanctifica-
bit titulo identificationis realis.

RESPONDETUR. Non titulo identificationis,
sed titulo indistinctionis virtualis, à prædicato
Sancti.

An autem possit personalitas divina, non di-
stingui virtualiter, ab aliquibus prædicatis na-
turæ divinae, indistinctis virtualiter ab ipsa natu-
ra? de hoc dictum alibi. Posset hoc negari: quia
hoc ipso daretur distinctio virtualis, inter illas
ipas virtualitates in Deo, quasdam distinctas à
personalitatibus; & quasdam non distinctas;
nam aliquibus ex illis in sensu reali conveniret
id, quod convenit personis: aliquibus verò non
conveniret; hoc autem esset multiplicare vir-
tualitates, sine necessitate. *Pro sequentibus
affertis*

NOTANDUM est. Eandem personam Verbi
condistinctam virtualiter à natura divina, etiam
prout ita condistincta est, dupliciter sumi posse.
Primo prout divina personalitas est. Secundo pro-
ut simpliciter personalitas, abstrahendo ab illa
& praecindendo, etiam formalitatem divinæ, &
cujuscunq; alijs formalitatis. *Hoc notato*

ASSERO 2. Personam Verbi etiam condistinctam
virtualiter à natura, si sumatur prout persona
divina est, adhuc sanctificare humanitatem forma-
liter.

RATIO 1. afferti est. Quia ita sumpta, adhuc
dicit divinum esse; si ita sumpta, dicit divinum
esse: ergo humanitas, sub hac formalitate termina-
ta, habet divinum esse; ergo habet & sanctita-

tem; nam habere sanctitatem, in præsenti, non
plus importat, quam habere esse divinum.

RATIO 2. Quia personalitas sic sumpta ad-
huc habet tria illa requisita ad sanctitatem, su-
pra enumerata.

RATIO 3. Quia sub quacunque formalite-
te, ipsam deitatem dices sanctificare, sub eadem
proportionaliter dicam, etiam personam, quā
divinam, sanctificare; Ergo si illa sanctificat, et
iam persona divina sanctificabit.

ASERO 3. Personam Verbi, condistinctam vir-
tualiter à natura, si sumatur non prout divina est,
sed abstractè a formalitate Deitatis, non sanctificare
formaliter.

RATIO 1. asserti est: quia & sanctificaret, &
non sanctificaret. Sanctificaret ut supponitur:
non sanctificaret autem, quia & diceret esse di-
vinum, & non diceret: non diceret, quia supponit
ur præcisa esse à divinitate; diceret autem,
quia omnis sanctificatio importat esse divinum,
unde præcisa personalitas, nec rationem finitæ,
nec rationem infinitæ dicit, ut visum in 1. par.

RATIO 2. Quia formalitas sanctitatis, & for-
malitas personalitatis, non sunt eadem, diffe-
rent enim definitionibus; ergo cùm considera-
tur aliquid secundum rationem personæ, non
consideratur secundum rationem sanctitatis;
Ergo sub illa ratione, sub qua consideratur in ra-
tione personæ, non potest concipi, tanquam
principium sanctitatis; Ergo nec esse formale
principium sanctitatis: cum per principium for-
male sanctitatis, pro nunc, non plus intelligatur,
quam esse aliquid conceptibile, tanquam for-
mam sanctificantem.

RATIO 3. Homo, spectatus secundum so-
lam animalitatem, & prout abstractus à rationa-
litate, non est formaliter principium ratiocinian-
di; alias animal abstractum, & secundum se spe-
ctatum, ratiocinaretur: quod suppono ex Me-
taphysica, & Logica, falsum esse; ergo & perso-
na Verbi, spectata secundum solam rationem
personæ, & non secundum rationem divinæ,
non potest esse ratio formalis sanctificandi. Pro-
batur consequentia paritate rationis: cùd quod
formalitas ratiocinii, à formalitate animandi,
diversa sit, sicut etiam diversa est formalitas san-
ctitatis, & diversa formaliter ratio personæ.

CONFIRMATUR. Demus, per impossibile,
personam Verbi reddi sanctam distincta realiter
sanctitate, annihiletur illa sanctitas, non erit jam
physicè & realiter sancta persona Verbi: Ergo
etiam, cùm, ratione præscinditur ab illa esse di-
vinum, ratione nostra non erit divina; Ergo
nec sancta, cùm sanctitas, divino esse sit de-
finita. Ergo ulterius nec sanctitatem ratione
nostræ tribuere poterit, quā talis. Contra hoc
tertium assertum, quod objici posset, solvi de-
bet ex materia metaphysica & logica de Prä-
cisio-

cisionibus. Secundum assertum habet h̄ic propriae suas difficultates.

DICES 1. Non apparet, quā persona prout condistincta à divinitate, dicat rationem divinæ?

RESPONDETUR. Quando accipitur persona divina, & tamen prout condistincta à divinitate, sumitur tunc ex eo, quia ipsa virtualitas illius personæ, in suis intrinsecis, habet inclusam rationem divinæ; vi cuius, petit esse persona, divinam naturam per identitatem terminans; ita ut intuendo illam virtualitatem, in ipsis illius intrinsecis prædicatis, eluceat ratio personæ non humanæ, nec ratio suppositi cujuscunque, sed ex essentia sua terminativi, per identitatem, non nisi naturæ divinæ; & hoc facit involvi in illa ipsa persona rationem divinæ, adeoque sanctificati. Unde competit illis personis esse divinum, non sumptū pro Deitate, sic enim deberent dari tres Dii relativi; sed sumptum prudenter ordinem ad Deitatem.

INSTABIS. Illæ personæ dicunt etiam exigentiam ad identificati infinitudini divinæ, & tamen non datur in illis esse infinitum personalis: ergo nec dabatur esse divinum.

RESPONDETUR. Sicut datur esse divinum personale, derivatū ab esse Deitatis in obliquo, non vero à Deitate: unde non dantur per nos tres Deitates relativæ: ita concedi potest, dari esse infiniti in personis, derivatum ab eo, quod personalites illæ sint debitæ naturæ infinitæ: adeoque sint, ut ita dicam, non Nominativæ, sed in obliquo infinitæ: hoc est, infinitæ naturæ debitæ, dicentesque ordinem ad identificari infinita naturæ. Rursus potentia identificari infinitudini in personis, est potentia identificari naturæ, quæ dicit infinitudinem; non est autem potentia inclusa in ipsam personam: quia persona, ex conditione personæ, naturam petit, non autem ea, quæ per se quā talia non sunt personalibia, qualis est infinitas; consequenter nec in illa potentia, fundabitur infinitas: sed illa tenebit se à parte naturæ præcisè: datur autem potentia in persona divina, ut sit naturæ divinæ, adeoque ut sit divina. Denique esse divinum rectè salvatur, ex solo petere identificari divinæ naturæ: quia esse deitatis, licet aliquid non sit Deitas virtualiter, esse inquam Deitatis salvat esse divinum; consequenter competit personis esse divinum; jam autem esse infinitum non salvatur præcisè, per petere esse infiniti, consequenter hæc potentia in personis, non salvabit esse infinitum carundem.

DICES 2. ex Lugo. Personalitas Verbi, prout distinguitur virtualiter à natura divina, non sanctificat formaliter ipsum Verbum; ergo prout sic, non poterit formaliter sanctificare naturam humanam. Quod enim in se non est sanctitas, non potest sanctificare humanitatem.

Antecedens probatur. Ab illo sanctificatur formaliter Verbum, à quo habet formaliter priam radicem beatitudinis, nam sicut in nobis sola gratia habitualis est radix virtutis & beatitudinis, & non alia: ita Deus dicitur sanctus à sola sua natura divina, quæ est prima radix beatitudinis illius.

RESPONDET 1. Lugo. Propter hoc argumentum, probabile sibi videri, non dari propriæ tres sanctitatis relativas, sed unam essentialē communem & absolutam. Et quamvis admittantur perfectiones relativas, non tamen tres beatitudines, vel sanctitatis: hæc enim omnia sunt absoluta, nec multiplicantur in relationibus. Addit tamen, licet personalitas non possit esse ipsi Verbo prima radix beatitudinis, potest tamen esse talis radix, unita naturæ humanae: quia ita perficit illam, ut communicetur ei, titulo hoc, hæreditas æternæ beatitudinis; licet enim hanc hæreditatem accipiat, etiam intuitu naturæ divinæ sibi communicatae: accipit tamen insuper eam intuitu personalitatis: à qua non minus redditur amabilis immediate, quam redditur amabilis mediata à natura. Nec obest, quod respectu ipsius Verbi non sit personalitas prima radix: eadem enim forma potest esse sanctitas respectu unius subjecti, & non respectu alterius, propter diversam capacitatem. Hac responso.

NON SATISFACIT 1. Negabunt enim oppositi, vi personalitatis communicari à Deo hæreditatem beatam humanitati, supposito quod negent sanctificari formaliter humanitatem, à persona Verbi.

NON SATISFACIT 2. Quia illud, quod formaliter non habet, non potest alteri dare titulum conjunctionis & unionis. Tum quia nemo dat quod non habet. Tum quia si sanctificare non plus dicit, quam subjectum capax, formam sanctitatis, & unionem; si ergo aliquid non sit forma, sanctificans in se, qui unione redetetur forma sanctificans? Tum quia si animationalis, de se non esset rationalis, solā conjunctione, non posset reddi rationalis, & dans rationalitatem toti: Ergo & persona, solā conjunctione, non potest reddi radix beatitudinis, & forma sanctitatis.

NON SATISFACIT 3. Quia quamvis possit idem respectu unius subjecti esse forma sanctificans, & respectu aliūs subjecti non sanctificans, id tamen procedit ex suppositione incapacitatis subjecti; sed Verbum est subjectum capax sanctitatis: & cur non etiam dande titulo personæ, si ipsa dicatur in se esse sancta?

ADDO, quoniam aliquid, in genere causæ efficientis, facit conjunctionem id, quod non facit separatim; ut cum unus carbo cum alio liquat aurum; nihilominus ut aliquid ex conjunctione cum alio præstare possit id formaliter, quod forma-

formaliter sibi ipso non est, id omnino impossibile est: quia enim, esse aliquid formaliter alteri tale, est esse per suam entitatem alteri tale: si in seipso non est tale, quomodo per suam entitatem alteri erit tale? consequenter, quomodo effectum formalem suum tribuet?

R E S P O N D E T 2. Amicus, & docet, personalitatem Verbi communicare naturam humanae sanctitatem participatam à natura divina, ut à primaradice; est tamen respectu humanitatis ipsa persona, prima radix: ad eum modum, quo gratia dicitur prima, quæ aliam in subjecto non supponit; quæ fuisse secunda, si aliam in subjecto supposuisset. *Hec responso*

N O N S A T I S F A C I T. Tum quia quæro, an ipsa persona sit prima radix, vel non? si est: ergo datur triplex radix, secundum triplicatatem personarum. Si autem non est: quomodo alteri, ut dictum immediate, erit prima radix beatitudinis? Tum quia quæro, an personalitas Verbi, quæ talis, sit radix beatitudinis, & quæ talis sancta? si non: ergo non habetur fundamentum, quod sanctificet; si sic: cur non etiam sanctificabit ipsammet personam divinam? Tum quia, si ita se habet persona ad sanctificandum Verbum, quemadmodum gratia, comparata ad aliam gratiam: sicut homo sanctificatur etiam secundum gratiam, ita & Verbum sanctificabit personalitate. Deinde, quamvis esse primum, & esse secundum, si non nisi secundum subiectum spectentur, salvari possint; id tamen non est universaliter verum. Nam si humanitati, jam informatæ prius gratiæ habituali, accederet unio hypostatica, indubie per oppositos, natura divina esset illi prima radix sanctitatis, antecedentiaque illa prioris gratiæ non faceret, quominus in suo genere esset natura divina prima radix; cur ergo etiam non erit ipsa persona, in suo genere, prima radix sanctificandi, etiam Verbo?

R E S P O N D E T U R 3. Verbum dupliger sanctificari intelligitur, idque etiam in seipso. Primo per aliquid simpliciter primum & presuppositum: & hæc sanctitas habetur à natura, ad sique sumptam sanctitatem pertinet, esse priam simpliciter radicem beatitudinis. Deinde potest intelligi, quod sanctificetur per modum ultimè completivi, in sua tamen ratione primi & divini; & sic sanctificare, spectabit ad ipsam personam: quæ etiam est prima radix beatitudinis, sub ratione ultimè completivi, idque per virtualitatem aliquam divinam; ex quo etiam colligitur, quod eodem modo sanctificare possit humanitatem, illamet personalitatem divinam.

I N S T A B I S 1. Sequitur exinde, quod sint tres sanctitatem relativæ.

R E S P O N D E R I posset. Sicut cùm dico, animalialis est anima humana: corpus sic or-

ganisatum est corpus humanum: non sequitur inde, quod sint plura esse humana; sic nec sequitur, quod sint plura esse divina, quamvis dicam Patrem esse personam divinam, itemque alias personas esse divinas. Et sicut esse hominis, dicit esse completum, adeoque hoc ipso, quia v. g. anima non est esse completum, non est homo, sed aliquid hominis; sic etiam, quia esse divinum applicatum personæ est incompletum, seu non importans in sua virtualitate naturam; sit, ut hoc ipso dicatur esse non nisi aliquid deitatis, aliquid sanctitatis, hoc est terminus ejusdem. Dici etiam posset, dari tres sanctitatem relativas, sicut dantur tres perfectiones relativæ. Quare autem exinde non sequatur, dari tres Deos relativos, dictum in 1. parte. Et certè, triplex illud esse divinum, non aliud est, ut dictum, quæ tres personæ, exigentes identificari uni deitati; tales autem exigentia, potius fundant unitatem Dei; ad eum modum, quo ly Humana, dictum de anima, & de substantia corpore, non fundat plures homines relativos.

I N S T A B I S 2. Ergo & dabuntur tres omnipotentiæ relativæ; nec poterit dari regula taxandi, quænam multiplicentur, & quæ non multiplicentur?

R E S P O N D E T U R. Regulam hanc esse imprimitis autoritatem sacram, quæ admittit tres adorandos: consequenter inferri potest, dari tres sanctitatem relativas. Dari autem tria adoranda in Trinitate, docet Nycaenum II. quod approbat Tharaelli professionem. *Secundum inquit, singularitatem personarum, tria adoranda.* Et Athanalius, *Trisagion tribus personis aptari dicit: quod inquit, preter Trinitatem nefas sit quemque ipsis modi honoribus affici.* Secundum taxativum est. Ea necesse est multiplicari in Trinitate, quæ nisi intelligentur multiplicari, erunt personæ iliae nihil; unde debent admitti tres perfectiones relativæ. Ea item, quibus non multiplicatis, personæ divinæ non erunt constitutæ in ratione Personæ divinæ quæ talis formaliter non essent autem constitutæ in ratione personæ divinæ, & non intellegentur petentes identificari deitati; adeoque si non essent divinæ completivæ, consequenter, si non essent hoc sensu sanctæ. Potest autem intelligi persona divina, licet ponatur non nisi omnipotens, vel immensa per essentiam, ponereque, quod persona quæ talis, v. g. Verbi, petat identificari naturam divinæ, non est transferre prædicata deitatis in personam; transferrentur autem, si poneretur personalis omnipotencia, vel immensitas. Quæ omnia in hoc resolvuntur. Ea sunt multiplicanda in Trinitate, quæ nisi multiplicentur in Trinitate, non erit Trinitas, quæ tamen multiplicationem involvit; non esset autem Trinitas, si personæ in se essent nihil, vel dicendo oppositionem nihilo, si non dicerent exigentiam ad identificari naturam divinæ; hoc ipso enim non essent illæ per-

* q. tonæ

Tractatus III.

sonæ divinæ, adeoque nec constitutiva Trinitatis; ex quo duo sequuntur jam præfacta, quod persona & dicant perfectionem, & habeant virtuale esse divinum explicatum, adeoque sanctificativum; Non multiplicatâ autem omnipotentiâ &c. ad huc stabit Trinitas, consequenter, nulla omnipotentia multiplicandæ necessitas.

INSTABIS 3. Persona divina jam supponit communicatam primam radicem sanctitatis humanitati, nempe ipsam Deitatem; ergo ipsa non potest esse prima radix.

RESPONDETUR. Potius natura præsupponit sanctitatem communicatam à persona, quia persona immediatè unitur, natura autem mediata; non tamen se impedit ad invicem ad sanctificandum: quia illa sanctitas alia ratione reperitur in natura, nempe tanquam in primo præsupposito; & aliter in persona, tanquam ultimò completiva.

Hæc Responsio 3. fulcitur auctoritate Luponis, qui dicit; Personalitas licet non sit formaliter natura, est tamen formaliter entitas divina, cuius participatio tribuit jus ad beatitudinem, sicut participatio naturæ divinæ.

DICES 3. Sanctitas formalis stat in esse Filii Dei, seu in participatione naturæ divinæ; hinc gratia justificans est sanctitas formalis, quæ constituit creaturam in esse Filium Dei, estque participatio naturæ divinæ; sed persona Verbi, prout conditincta à natura, non est illo modo natura divina; ergo persona prout conditincta non sanctificat.

RESPONDETUR. Condistinguendos esse hos terminos; aliud enim est formaliter, esse Filium Dei; aliud esse participem naturæ divinæ; aliud esse participem esse divini. Si dicas, quod sanctitas sit forma constituens in esse Filii Dei: debebis moderari doctrinam; nam ipsa natura divina, persona item Patris & Spiritus Sancti, non haberent sanctitatem, quia nulli ex his competit esse Filium Dei; licet verum sit, per aliquam sanctitatem, hoc est, per gratiam datum puræ creaturæ, fieri nos filios Dei. Si autem nomine sanctitatis, intelligas participationem naturæ divinæ: sic sanctitas conveniet omnibus tribus personis, propter identitatem cum natura divina; sed excludes jam sanctitatem omnem personalem, cuius afferenda allatum est fundamentum. Denique sanctitas accipi potest, pro esse divino: & hæc ratio est communis sanctitatis: nam & esse Filium Dei, sive naturalem, sive adoptivum, est habere esse divinum; competit item participationi naturæ divinæ; & sub hac formalitate esse divini, competit etiam personæ, sanctificabitque persona humanitatem. In forma aptatur solutio; Sanctitas formalis, stat in participatione natu-

ræ divinæ, secundum suam rationem communem spectata. Nego; licet id habeat, secundum rationes particulares spectata; consequenter persona non sanctificabit sub hac formalitate sanctitatis, sed non nisi sub formalitate esse divini. Quod autem sanctitatis nomine veniat Este divinum, favet præter dicta Catechismus Pii V. qui appellat gratiam *qualitatem divinam*; & Cyrilus lib. 4. in Joannem qui eam appellat *formam divinam*.

DICES 4. Si personalitas divina sanctificat, ergo & persona creata sanctificabit; nam si participatio creata divinæ naturæ sanctificat, etiam participatio personæ divinæ sanctificabit.

RESPONDETUR. Hoc argumentum probare multum; quia probat etiam per esse natura humanae sanctificari hominem, quia est participatio naturæ divinæ natura humana: sicut ergo in participatione naturæ divinæ, datur participatio in ratione naturæ, quæ non sit specialis, adeoque nec sanctificativa; ita potest dari participatio personæ divinæ non specialis, adeoque non sanctificativa.

DICES 5. Non sanctificat omnipotencia: ergo nec persona divina. Quod ipsum sic alter proponit. Non rectè dicitur, ex eo sanctificare omnipotentiam, & esse quid divinum, quia dicit ordinem, ut sit non nisi Dei; ergo nec ex eo dicitur sanctificare personam, & esse divinum quid, quia dicit ordinem, ut sit non nisi terminativa Deitatis per identitatem.

RESPONDETUR. Cum omnipotencia non posit uniri humanitati per se, unione fundante communicationem idiomatum, hinc nec concipitur sanctificans; ceterum propter identitatem realem, & indistinctionem virtualiem à natura divina, sanctificabit, licet non sub conceptu omnipotentia.

Quod attinet ad illud secundum, dici potest; Ordo, quem dicit omnipotencia, ut sit non nisi Dei, est ordo non ratione alicujus virtualitatis, quæ sit in ordine ad prædicta physica, sed est ordo ex modo concipiendi: si est ordo ex modo solo concipiendi, hoc ipso non habet jam rationem divinæ, aliam virtualiter, ab ipsa natura; si non habet aliam virtualiter rationem divinæ, nec potest sanctificare aliâ sanctitate, quam naturæ; competit autem personæ divinæ alia virtualitas, ordoque virtualis ad terminandam naturam divinam, per identitatem; consequenter competit alia virtualitas esse divini, adeoque sanctificativum virtuale.

INSTABIS. Non potest reddi humanitas æterna, immensa, æternitate, & immensitate Dei, ergo nec sancta sanctitate Dei. Ut solvatur instantia, perpendenda est hæc Thesis.

Cw

Cur sanctificante sanctitate increata, Attributa tamen non tribuant suum effectum formaliter?

RESONDET 1. Amicus, disparitatem esse, quia humanitas, etiam abstracte in seipsa considerata, participat effectus formales sanctitatis, qui sunt, esse amabile supernaturaliter, principiare opera Deo grata, &c. jam autem humanitas abstracte in seipsa considerata, non participat effectus formales, aeternitatis, immensitatis, &c. Addit, effectus formales sanctitatis, esse morales, qui communicari possunt humanitati, etiam abstracte consideratae; effectus autem formales immensitatis, aeternitatis, & reliquorum attributorum, sunt physici, qui communicari nequeunt humanitati, nisi humanitas ipsa constitutatur, in spacio, & tempore infinito.

CONTRA est 1. Quia ad hoc, ut dicatur aliquid posse participare a Deo natura humana, non debet attendi, an participet hos effectus, vel non, abstracte in seipsa spectata; nam cum participet effectum existentiae, sequetur quod possit existere existentia Verbi: ergo quantumvis non participaret effectus immensitatis humanitas, non ideo jam non poterit participare eandem rationem a Deo.

CONTRA 2. Quia natura prout abstracte in sespectata, participat effectus justitiae, misericordiae: ergo poterit in ordine ad hos substantialemente perfici, defacto que esse perfectam in Christo. Quod ipsum sicut ultraius proponitur. Imperfetta substantia participatio, reddit capacem naturam substantiae perfectissimae divinam; Ergo etiam imperfeta a praesentia ad locabilitatem determinatam poterit reddere capacem naturam humanam, ad participandam presentiam perfectissimam, quae est immensitas, vel ubiuitas Dei; & cum defacto anima participet aeternitatem a parte post, poterit reddi aeternitate Dei a parte post. Nec obest, quod reddi non possit aeterna a parte ante: quia, quamvis natura humana non possit aseitate substantiae perfici, semper enim illa substantia, respectu humanitatis, est substantia Verbi, non a se homini, nec ejusdem propria; defacto tamen non obest hoc, quominus substantia substantiae Verbi, natura humana; sic non obserit, quominus dicatur reddi aeterna aeternitate Verbi, quantumvis non possit reddi aeterna aeternitate ante.

CONTRA 3. Quia etiam esse sanctum, est quid physicum, fundatum in esse supernaturaliter in infusione; & tamen hoc non obest, quominus reddatur natura humana substantialiter sancta: ergo nec obserit respectu aliorum attributorum. Deinde negatur, quod humanitas non nisi moraliter a Verbo sanctificetur, ut meminit Lugo, n. 50. Nam unio physica, forma physi-

cè sancta, non videtur, quo careat, ne reddat subiectum physicè sanctum? quæ omnia in humanitate reperiuntur.

RESPONDET 2. Esparza quest. 27. Ubicatio & duratio, ex suo conceptu, sunt ultima determinatio durantis, & ubicati per ipsas; unde repugnat, ut aliquid informetur & determinetur duratione & immensitate divinæ, quæ formaliter tali, utque recipiat effectus formales utriusque, quin sit ubique & semper: ad hoc enim & non aliud illæ determinant; nec fieri potest, ut ratione earum existat aliquid, in hoc potius loco, quam alio, pro hoc potius tempore, quam pro illo. Ac proinde cui conferre non possunt, ut sit semper & ubiq., nihil prorsus illi conferre possunt; eo modo, quo ubicatio & duratio creata, nihil illi conferre possunt; cu non possunt conferre, ut sit, ubi, & quando, illæ sunt defacto, ex natura sua. Cum ergo humanitas, ob suam essentiali limitationem, nec sit, nec esse possit ubique & semper; non est capax ullius effectus formalis proprii, immensitatis & aeternitatis divinæ. Eadem est ratio de aliis ejusmodi prædicatis: non tamen de sanctitate; cuius effectus formalis non est, ultimò determinare ad aliquid extrinsecum plus vel minus, sed solum, subiectum reddere objectum congruum divinæ dilectionis; id quod præstari magis potest respectu subiecti, cui magis communicatur: & minus respectu subiecti, cui minus communicatur; ideoque sanctitas divina, Deitatem & personalitates divinas, quibus communicatur per identitatem, reddit infinitè diligibiles a Deo: humanitatem vero, cui finitè communicatur, finitè diligibilem. Cujus discriben penes magis & minus dari non potest, quoad præsentiam localem & tempus; quandoquidem fieri nequaquam potest, ut aliquid sit præsens aliqui tempori, vel loco, plus aut minus, quam aliud, sicut potest esse magis vel minus diligibile; et, quod ille effectus consistat in indivisibili, non vero hic.

CONTRA est 1. Tum quia ex eo, quod immensitas Dei, vel aeternitas, non possit communicare totum suum effectum, non sequitur, quod non possit ullum: sicut ex eo, quod non possit communicare elevationem omnipotentia ad ponendum quocunque, non sequitur, quod non possit elevare ad plura; & si haec elevatio non consistit in indivisibili, cur consistet in indivisibili communicatio effectus immensitatis & durationis? Rursus, ex eo, quod aliquis non possit portare centum, non sequitur, quod portare non possit tria; ergo nec ex eo, quod non possit reddi ubique humanitas Christi, sequitur, quod non possit reddi præsens localiter hic. Præcipue autem, quia ipse Deus, vi illius, non redditur in actu secundo immensum occupans, sed non nisi habens has determinatas præsentias; cur ergo non poterit etiam has deter-

* q 2 minatas,

P
MLOD
WISKI
3.614.
V
5

minatas, vi immensitatis, habere præsentias Christus, cum jure ad alia loca, si dentur?

CONTRA 2. Tum quia restarent hic aliqua probanda; nam ex eo, quod sanctitatis effectus, non sit determinatus ad aliquid extrinsecum, non sequitur, posse jam humanitatem sanctificari divinè; nam etiam existentia non determinata ad aliquid extrinsecum, & tamen nihil potest existere existentia divinā. Deinde si sanctificatur Christus sanctitate increata infinita, unde etiam merita illius dicuntur esse infiniti valoris, quomodo jam dicetur, quod à sanctitate increata reddatur finitè diligibilis?

CONTRA 3. Tum quia restaurari possunt omnes difficultates. Licet subsistentia, ex suo conceptu, sit ultima determinatio in ratione per se stantis, hoc non obstante, potest non propriā, sed alienā subsistentiā, hoc est divinā terminari humanitas Christi; ergo etiam quamvis ubicatio, & duratio, ex suo conceptu, sint ultima determinatio durantis & ubicati, poterit humanitas Christi ubicari & durare ubicatione & duratione divinā. Rursus, potest accipere effectum subsistentis natura humana, à persona divina; ergo & effectum existentis ubique & semper. Potest vi immensitatis determinari Deus, ut existat in hoc, qui non nisi datur, loco, nec exigere ut deatur infinitus locus; ergo etiam potest determinare eadem immensitas, ut existat humanitas in hoc loco, nec exigere, ut existat aetū ubique. Imò si non repugnat, ut fiat subsistens subsistentiā Verbi, cur repugnabit, ut determinetur ad existendum ubique immensitate divinā, & conferre, ut sit semper & ubique potentia? Ubicatio & duratio creata possunt conferre, ut sit homo hic & nunc; ergo & immensitas aeternitasque divina, continens perfectionem ubicacionis & durationis creatæ, potest conferre nobiliō modo, ut sit hic & nunc: sicut confert subsistentia, ut sit subsistens subsistentiā Verbi. Non datur in creatura essentialis limitatio, ut non existat nisi subsistentiā creatā; Ergo nec dabatur essentialis limitatio, ut non sit ubique & semper. Potest dari plus deificatum per identitatem, & minus per unionem substancialē; ergo etiam potest dari minus, hoc est, per unionem, & magis, hoc est per identitatem, immensum, aeternum &c.

RESPONDENT 3. alii apud Rosmer. De facto Christus non est ubique, cùm transierit de loco in locum; si non est defacto ubique, nec potuit esse: cum forma unita subiecto capaci, non potuerit non communicare effectum suum formalem.

CONTRA est. Ubi quis dicerent, apparet illum transisse de loco in locum: posito quod apparet non transierit, dicetur ubicatum tamen divinā ubitate fuisse, vel potuisse esse, cùm potuerit sanctificari Deitate: transisse

autem de loco in locum, ratione ubitatis creatæ. Vel, dici posset. Sicut Christus habet propriam actionem, quam elicit, per communicationem tamen idiomatum, est illa actio infinita & divina: sic habuit proprias ubitates, quæ tam, per communicationem idiomatum, erunt immensitæ.

Impugnat alter hanc responsonem Rosmer, & dicit, de hoc ipso queri, cur non potuerit effeatus his immensitatis communicari? sed jam redditu hujus ratio in responione: quia defacto non est immensitas communicata, & consequenter melius inquireretur, cur defacto non sit communicata, sicut sanctitas defacto communicatur?

Quod autem alii recurrent ad hoc, quod effectum sanctum sit quid morale, & esse immensum sit quid physicum; id non convincit: nam imprimis physique sanctificatur humanitas Christi sanctitate divinā; reditque paritas, cur possit effectum hunc moralem habere humanitas, & non effectum hunc physicum? Recursus etiam ad mediatarum unionem non refert; quia media te unitur Deitas, & tamen sanctificat humanitatem; redibitque quæstio, cur immediatè non possit uniti immensitas? Quando autem alii dicunt, unionem ad immensitatem debere esse per essentiam: implicat autem aliquid creatum esse immensum per essentiam; id etiam non convincit; nam sicut unio ad subsistentiam non debet esse per essentiam, ita nec unio ad immensitatem.

RESPONDENT 4. alii apud eundem. Tria esse genera entitatis. Quædam enim sunt perfectiones alterius: qualia sunt accidentia & modi; alia sunt perfectiones sui simul: quales sunt formæ substanciales; quæ quidem ordinantur ad subiectum, quod perficiunt, sed simul recipiunt aliquam perfectionem propriam, ad quam ordinantur, cùm sint pars entis completi. Alia rursus sunt, quæ habent esse unicè gratiæ sui: ut substantiae completæ; talia non possunt alteri tribuere effectum suum formalem: talis autem est immensitas, quæ nata est ubicare se ipsum, & non enī aliud à se.

CONTRA. Tum quia sanctitas divina non est talis perfectio, quæ sit nata habere esse unicè gratiæ sui, sed sanctificat etiam humanitatem: ergo idem dicendum de immensitate. Tum quia non appetet, quare modi & accidentia sunt perfectiones non nisi aliū, & formæ substanciales sunt perfectiones etiam sui: cùm etiam accidentia ordinantur ad totum accidentale, & in illo compleantur, adeoque perficiantur. Detur item taxa cognoscendi, quod nam ens sit gratiæ sui: ut ita cognoscatur, an immensitas sit gratiæ sui. Tum quia quamvis Deitas sit gratiæ sui, hoc non obstante, ipsa Deitas sanctificat humanitatem, ut infra dicetur; Ergo & immensitas, licet sit gratiæ sui, immensitabit humanitatem. Recur-

Recurrit Rosiner ad hoc, quod unio substantialis non possit dari, nisi inter naturam humana-
nam, & subsistentiam divinam, consequenter,
ex humanitate & immensitate, non potuit esse
unum per se substantiale. Addit, quia unio vel
est accidentalis, vel substantialis? non sub-
stantialis: quia duæ naturæ illæ sunt completæ;
non accidentalis, quia hæc deberet advenire
primæ radici operationum; non adveniret au-
tem, quia ex utroque extremo, deberet fieri u-
num compositum substantiale, & consequen-
ter prima radix. Sed neque id convincit; nam
imprimis potest fieri unum per se, ex complebili-
& completivo; jam autem humanitas, est
complebilis in ordine ad ubi: cur ergo non po-
terit compleri radice ubitatis divinæ, nempe
immensitate? Nego quod ex immensitate &
humanitate non possit fieri unum per se substantiale:
utrumque enim est substantiale mem-
brum, & datur incompletio in esse ubicabilis &
ubicantis. Unde recursus ad hoc quod illæ
naturæ sint completæ, in præsenti, ut sonat, non
tenet; nam non agitur de unione naturarum,
in quibus, quæ talibus, est completio, sed de u-
nione naturæ & immensitatis, seu ubitatis divi-
nae radicalis; & tamen in linea ubi, est incom-
pletio. Tum quia, ex Ubi modali accidentali
& humanitate non sit unum substantiale, & ta-
men hoc non obstante. Ubi modale tribuit sub-
jecto rationem ubicati; ergo etiam, quamvis ex
immensitate, & humanitate non fiat unum sub-
stantiale, poterit immensitate divinæ, immensi-
tati humanitas.

RESPONDEAT 5. Aldrete. Et quidem.

DE AETERNITATE, sic discurrit: quia illa
unio ad aeternitatem, vi cuius deberet dici du-
rare humanitas aeternitate divinæ, illa, inquit,
unio, ex propria quidditate, deberet esse ab a-
eterno. Quod implicat; nulla namque crea-
tura, ex propria essentia, potest durare aeternam
duratione; quia in ipsa productione creatæ en-
titatis, fundatur Dei dominium, ut possit illam
redigere in nihilum.

CONTRA. Quia illa unio, ex propria sua
quidditate, non debuit esse aeterna; si enim unio
hypostatica ex propria sua entitate non est a-
eterna, cur unio cum aeternitate aeterna debeat
esse? sufficit itaque ad salvandum Dei domi-
nium, quod illa unio auferibilis esset, licet quo-
usque non auferretur, non posset non durare,
quod etiam certum est de creata duratione, sup-
posito quod illa esset modus, & sicut, non ex
propria sua essentia, humanitas est Deus, sed per
unionem; ita nec foret per propriam essentiam
aeterna, sed per unionem.

INSTANT Aldrete. Humanitas Christi non
potest denominari, pro aliquo tempore deter-
minato, durans aeternitate Dei; quia non est ra-
tio, cur humanitas redderetur ab aeternitate,
existens in hoc potius tempore, quam alio: quia

aeternitas de se, omnia tempora complectitur,
nec potest determinare unio, ut forma det hunc
potius effectum formalem, quam alium, subje-
cto capaci de se utriusque; alias etiam posset da-
ri unio, quæ uniret sanctitatem substantialem,
qui illa denominet Sanctum: & alia, quæ mi-
nus sanctum, quam modò sit. Quæ omnia in
hoc resolvuntur. Quia effectus formalis, cuius
est subiectum capax, nequit communicari in
parte: quia rationes formales sunt indivisibiles;
sicut cognitio de tribus objectis, nequit repræ-
sentare unum objectum, non representatis aliis.

RESPONDEAT. Ut reddatur humanitas,
pro hoc potius tempore ab aeternitate durans,
facit cum illa aeternitate, posita potius nunc,
quam aliás, unio. Aeternitas quidem comple-
ctitur de se omnia tempora, si supponitur omni
tempore unita; secus, si determinato. Et sicut
aeternitas Dei non facit Deum durare hodie pro-
heri, quia defunct connotata salvativa hodiè,
aeternitatis hesterna; ita, quia defunct conno-
tata salvativa, ut dicatur durare humanitas, non
solum dum est suppositio unionis, sed absolute,
aeternitatis duratione: ideo non potest dici,
quod omni tempore, sed determinato, per illam
duret. Nec potest forma tribuere effectum
formalem hunc potius quam alium, si suppona-
tur unita, non solum nunc, sed & aliás. Unde
humanitas non est capax subiectum, ut denomi-
netur durans, etiam ante suppositionem unionis
ad illam durationem. Et licet rationes formales
sint indivisibiles, supponunt tamen suarum
formarum unionem; quæ si non detur, pro quo
tempore non supponitur illius formæ unio, pro
illo nec potest supponi effectus formalis: pro-
inde, quia ab aeterno non supponitur unio aeternitatis,
ideo nec facit durare ab aeterno huma-
nitatem.

DE IMMENSITATE sic discurrit Aldrete.
Nihil creatum potest denominari existens ubi-
que. Probat id auctoritatibus, & rationem dat.
Quia Deus ex se petit superare universas crea-
turas, in peculiari perfectione, in qua resplendet
aliqua virtus, seu potentia, semotis cunctis im-
perfectionibus. Neque inquit, potest dici hu-
manitas existens in determinato aliquo loco per
immensitatem, ob dicta in simili de aeternitate;
& quia si ab immensitate haberet existentiam
potius in hoc loco, quam in alio, deberet ipsa u-
nio potius respicere hunc locum, quam alium:
proinde, occasione motus localis, deberet va-
riari unio hypostatica; si que unio hypostatica est
huic potius spatio affixa, ab ipsa potius, & non
ab immensitate, haberet humanitas existentiam
in hoc loco: quia immensitas, respectu humani-
tatis, est indifferens, cum illa determinet ad exi-
stendum in hoc loco, unio autem ipsa determi-
netur ad hunc locum, indifferetiamque exi-
stendi in hoc loco, non causat immensitas, sed

* q 3 propria

propria ubitas, & sicut non potest cogitari crea-
ta ubicatio, indifferens ad hoc vel illud spatum,
aut unio indifferens, ad hæc potius quam illa ex-
tremæ, & qua alunde determinari deberent;
ita nec determinabit immensitas ad existen-
dum potius in hoc spatio.

C O N T R A. Concedo esse authoritates Pa-
trum, quæ dicunt creaturam non posse esse ubi-
que; sed restat quærere, cùm possit esse subsi-
stens subsistentiâ divinâ, cur non possit esse ubi-
que immensitate divinâ? Quanquam etiam au-
thoritates Patrum intelligi possunt, quod ve-
lint non dari creaturam, quæ sit immensa per es-
sentiæ. Deinde, non ita petit superare Deus
creaturam, in linea subsistendi, ut petat, ne per
eandem subsistentiam subsistat & natura divi-
na, & natura humana; ergo nec in linea locabi-
litatis petet, ut immensitur immensitate di-
vinâ sola natura divina, & non humanitas. Ut
autem ab immensitate hic potius existens, quam
alibi determinetur, ab ipso habet locorum sta-
tu: uti nec Deus existit in mundo tertio, quem
ab hinc formaret; & si ponas, quocunque sen-
su, etiam in quibusque spatiis imaginarii exis-
tere Deum, idem dicam de humanitate illa; quia
si non repugnat alunde, ut humanitas immen-
sitetur, nec repugnabit ut illic existat. Si au-
tem teneas, quod non nisi in hoc toto mundo,
sit ubique, sicut & Deus; non ab unione tan-
quam ratione formalí determinabit ad id, sed
ab ipsa immensitate, præsupponente tamen u-
nionem hypotheticam: consequenter, nec ac-
cessione motus localis variabitur unio. Negar-
tur item, suppositâ unione, esse immensitatem
indifferentem, ut faciat illam ubique, & sicut
indifferentiam subsistendi non aufert in Christo
propria Persona, ita nec indifferentiam exis-
tendi, in loco & illo & illo, auferet propria
ubitas.

D E O M N I P O T E N T I A sic discurrit idem.
Deus in denominatione potentis producere
creaturas, petit infinitè superare creature,
quod multis probat, & in hoc tandem resolvit,
quia effectus debet proportionari essentiæ, con-
sequenter virtuti summa, debet singulariter re-
spondere, summa effectuum multitudine, ac pro-
inde finita entitas nequit denominari producti-
va summa multitudinis effectuum: ex quo et-
iam principio colligitur, cur virtus spirandi, uni-
ta defacto humanitati Christi, non denominet
illam potentem producere Spiritum sanctum?
nec potest denominari ab omnipotenti huma-
nitas, potius producere has creature, quam al-
ias, propter jam dicta. Deinde ex eo, quia
quoties aliqua virtus non agit, nisi ex imperio
voluntatis, non denominat potentem agere il-
lam naturam, cuius imperio determinatur; di-
vina autem omnipotentia ex se petit determi-
nari ab imperio libero divina voluntatis, & nul-
li imperio parere potest, nisi divino: quemad-

modum, licet natura humana uniatur angelica,
non potest tamen potentia loco motiva angelica,
obedire imperio naturæ humanæ; nam im-
perium voluntatis, ex se ordinatur, ad move-
das potentias illius naturæ, quæ dicitur volens.

C O N T R A. Deus in denominatione subsi-
stentis, non ita petit superare creature, ut non
possint subsistere subsistentiâ increata; ergo
nec ita superat in denominatione potentis, quin
possit reddi omnipotens creatura, omnipoten-
tiâ divinâ. Et licet effectus debitus essentia,
debeat proportionari essentiæ, non tamende-
bitus, non nisi in circumstantia unionis superna-
turalis. Nego, quod Christo non communice-
tur denominatio spirandi, quæ sequitur ipsam
entitatem Verbi, per communicationemque
idiomatum potest dici de Christo, sano sensu,
cur enim non denominatur Christus spirans
Spiritum Sanctum? Nego, quod omnipotentia
non possit determinari ad agendum, à vo-
luntate creata Christi. Nego item, quod na-
tura humana non denominaret motus angelica,
si humanitati uniretur natura angelica, fa-
ceretque unum per se; imperium autem vo-
luntatis ordinatur ad movendas potentias, il-
lius naturæ, si id præcisè fiat, titulo naturæ. *Hinc
aliter*

R E S P O N D E T U R. Cur immensitas, & eterni-
tas, &c. non tribuant suum effectum humaniti-
tati Christi, tribuat autem sanctitas personalis, ra-
tio debet peti ex dictis. Quia scilicet interim-
mensitatem, & alia attributa, non potest fieri u-
num per se, adeoque unum fundativum com-
municationis idiomaticum. Ideo autem non
potest fieri unum per se, quia neque potest fieri
unum per se cum natura divina in se spectata;
cùm tamen naturam sequantur attributa, ut
dictum repetitò. Unde hæc responsio in prin-
cipiis quidem concordat cum Lugo, sed ultimo
recurrat ad indistinctionem virtualem naturæ
divinæ & immensitatis: præcipue cùm non ap-
pareat, quâliquid substantiale, possit communi-
care sua idiomatica, sine unione per se; im-
mensitas autem Dei est aliquid substantiale, & ta-
men non est unibilis per se.

P o s s e t etiam hæc ratio assignari. Quia im-
mensitas Dei, & eternitas &c. sunt ipsa entitas Dei, &
connotata loci aut temporis; non apparent ergo,
quâliquid immensitari immensitatē divinâ, cùm
nec entitas humana, reddatur entitas, entitate
divinâ. Et certè si immensitate Dei immens-
taretur natura humana, deberet adhuc dicere
in recto ipsam entitatem divinam, conse-
quenter, non immensitaretur tunc illâ immensitate
natura humana, sed divinâ; hoc enim immens-
taretur, quod in recto dicitur. Quæ doctrina
est bona, sed in Minorib[us] habet difficultatem; nam
etiam Sanctitas Deitatis est ipsa Deitatis, & tamen
illâ sanctificatur humanitas.

Pun-

Disputatio V.

187

Punctum Difficultatis 4.

*An Divinitas prout conditio virtutis
à Persona, sanctificet formaliter?*

ASSERO 1. *Divinitatem prout conditio virtutis
à persona sanctificare formaliter.*

RATIO 1. asserti est, authoritas Patrum su-
praetiam citata, pro sanctificatione à Persona.

RATIO 2. quā utitur Lugo. Ab unione me-
diata humanitatis cum natura divina, deificatur
natura humana formaliter; Deitas enim sola
& non personalitas, est deificans humanitatem:
Ergo etiam positā mediata illa unione sanctifi-
cabitur humanitas à Deitate. Hæc ratio aliter
urgetur deberet: diceret enim quis, quod ly-
Deus supponat pro persona, cùm dicitur, Christ-
sus est Deus: consequenter, quod à persona
sanctificetur formaliter.

RATIO 3. est: Quia nihil deest Deitati, quo-
minus sanctificet formaliter humanitatem; non
deest enim illi ipsa formalitas sanctitatis, nec ra-
tio esse divini; quid enim magis est esse divi-
num, quam Deitas? quodsi Deitati non deest
ratio divini, hoc ipso non deest illi ratio formalis
sanctitatis: Deinde, si non esset Deitas forma-
lis sanctitas, & esset Deitas, & non esset; esset
ut supponitur: non esset autem, quia non esset
illimitata in omni genere perfectionis, careret
enim perfectione sanctitatis. Rursus ex parte
subjecti, nihil deest, quominus dicatur sanctifi-
catione humanitas: est enim capax hujus effectus,
& denominationis: ex parte etiam utriusque,
est unio, quæ quamvis non recipiatur in Deita-
te, sanctificare tamen poterit humanitatem;
nam per oppositos sanctificat Persona VERBI,
nec tamen recipit unionem: nec est ratio, cur
gratia habitualis, si uniretur homini unione
non nisi in anima recepta, cur in qua non san-
ctificaret? Et certè, ad hunc effectum, qui est
sanctificare, quamvis unio requiratur cum for-
malis sanctificativa: sed non requiritur, ut subje-
ctum receptionis illius unionis, sit ipsa forma
sanctificans. Quod etiam unio illa mediata non-
nisi terminetur ad naturam divinam, non obest
quominus sanctificet. Tum quia, non obest, ut
dicebat Lugo, quominus deificet: Ergo nec ob-
est, quominus sanctificet. Tum quia, sicut non
sunt multiplicanda entia sine necessitate, sic
nec conditiones, sine quibus aliqua forma non
possit denominare subjectum, multiplicandæ
sunt sine necessitate: nulla autem necessitas di-
cendi, quod immediata unio requiratur cum
forma sanctificante. Tum quia unio mediata
est vera unio, quamvis mediata: Ergo & verè
sanctificabit, (quamvis mediata) illa forma san-
ctificans, mediata unita.

ASSERO 2. *Si per principalius sanctificare,
intelligatur immediatus sanctificare, eo sensu, na-
tura divina principaliter non sanctificat.*

RATIO. Quia immediate non nisi persona
unitur: Ergo natura divina, hoc sensu, prin-
cipaliter non sanctificat.

ASSERO 3. *Si per principalius sanctificare, in-
telligatur sanctificare per modum radicis prima,
& simul suppositivæ habentis, in isto sensu, prin-
cipaliter sanctificat natura divina. Si autem per prin-
cipialius sanctificare, intelligas, sanctificare ulti-
mò completivè, sic principalius sanctificat Per-
sona.*

RATIO hujus posterioris partis est: quia ipsa
Persona, est per modum ultimò completivi.
Prioris autem partis ratio est. Illud, principali-
ter, primò, simul, in ordine præsuppositi san-
ctificat, quod pro ratione formalis omnis sancti-
tatis reddi potest; sed talis est Deitas, seu natu-
ra divina. Quod ipsum probatur: quæro, cur
humanitas Christi substantialiter sit sancta? re-
spondebis, quia habet esse divinum: quæro,
quare habet esse divinum idq; ut suppono, sub-
stantiale? respondebis, quia sanctificatur per-
sonalitate VERBI: quæro, cùm sub aliqua for-
malitate possit esse Persona VERBI, & non in-
telligi sanctificans, sub qua ratione sanctificabit
humanitatem? respondebis, sub formalitate
personæ habentis esse divinum: quæro ulti-
mū, cur competit illi Personæ hoc esse divinū?
respondebis, propter ordinem ejusdem, tan-
quam termini, ad Deitatem: de qua ipsa Deita-
te, cur sit divina? non est ulterius querere; se-
ipsa enim est divina: Ergo & seipsa præsupposi-
tivè sancta: hæc enim verbis, ut dixi, diffe-
runt.

DICES. Humanitas Christi non potest san-
ctificari sanctitate attributali: Ergo nec à na-
tura divina.

RESPONDE TUR. Negando consequenti-
am. Ratio est: quia, licet in re loquendo, & ma-
terialiter, etiam sanctitas attributalis sanctifi-
cat; in re enim est ipsa natura divina, indistin-
guiturq; ab illa virtualiter; formaliter tamen
non sanctificat: idque ex eo, quia natura divi-
na, ex formalitate naturæ, petit esse terminata
à persona, seu hypostasi, consequenter petit es-
se unibilis in persona, unione substanciali, fun-
dante communicationem idiomatum, adeoque
fundante communicationem deificationis, seu
sanctificationis. Quia autem attributum san-
ctitatis, prout attributum est, non petit esse ter-
minatum à personalitate, seu hypostasi, conse-
quenter, nec petit esse unibile, unione substan-
ciali, fundante communicationem idiomatum,
adeoque fundante communicationem sanctifi-
cationis. Quod autem sanctitas attributalis,
quæ talis formaliter, non exigat esse terminata
à persona, Ratio est: quia terminata personaliter
non nisi naturæ convenit; & si intelligatur
attributum personari, non sumetur jam, quæ at-
tributum, sed quæ natura. Præterea attributa,
quæ talia, sequuntur conditionem absolutam

* q 4 natu-

Tractatus III.

naturæ, neque enim sunt addita perfectioni personali; si sequuntur conditionem absolutam naturæ: extra suam conditionem extrahentur, si, tanquam terminata à persona, conciperentur; cùm adveniant naturæ, in ratione naturæ, adeoque personabilis constitutæ; jam autem non extrahitur natura à sua conditione, si terminata concipiatur: cùm terminatio sit conditio illius.

I N S T A B I S 1. Positâ unione mediata naturæ divinæ cum natura humana, vel unitur mediae etiam sanctitas attributalis, vel non unitur? Sinon unitur: Ergo distinguuntur virtualiter, in ordine ad prædicata physica, sanctitas attributalis, ab ipsam natura divina. Si autem unitur: cur non sanctificabit?

R E S P O N D E T U R. Unitur, sed non sanctificat sanctitas attributalis, quia non est unibilis unione, ut dixi, fundativâ communicationis idiomatum: Quando autem dicitur naturam divinam, prout abstractam à personalitate, sanctificare: non plus importatur, quâm, quod formalitatem divini, & ipsum titulum Sanctitatis, natura divina non sumat à personalitate; sed non significatur, quod se solâ, & in se, possit terminare unionem substancialiem, adeoque unionem fundativam communicationis idiomatum, & inter hæc, sanctitatis.

I N S T A T 2. Rosmer. Non potest dici, quod omnipotentia, prout in supposito VERBI, sit productiva ad extra alicuius effectus, ad quem non concurrat Pater, & Spiritus Sanctus: nec potest dici, quod causet, vel diligit Pater & Spiritus Sanctus specialiter humanitatem, prout est terminata à VERBO: Ergo nec potest dici, quod natura divina, prout terminata à Persona VERBI, specialiter sanctificet.

R E S P O N D E T U R. Conformater ad dicta: quod cùm omnipotentia, & causativitas quâ talis, non possint uniri unione per se, nec exigant personari, hoc ipso, non habent rationem communicativam suarum denominationum, in persona unita, in se, & per se, substancialiter; convenit autem personari Deitati, adeoque in persona divinare humanitatem. Volitio etiam specialis non potest tribui, quia nec specialis natura; præcipue autem, cùm volitio, quâ talis, non exigat terminari à persona, consequenter nec illa specialiter amabit humanitatem.

I N S T A R I potest 3. Imprimis, omnia attributa Dei, sunt substantia, convenient ergo illis personari. Rursus, cùm natura divina sit intellectio, illaque convenient personari, hoc ipso, contra prædicta, poterit natura humana reddi intelligentis intellectione divinâ: videturque à nobis ponni nonnisi aliqua metaphysica ratio naturæ, quæ personetur.

R E S P O N D E T U R. In re quidem attributa sunt substantia & natura, & in re personantur;

sed in re, non habent etiam, ultra ipsam natu-
ram, quidquam: adeoque in re non habent tra-
ditionem condistinctam attributi: conse-
quenter, nec poterunt in re tribuere rationem im-
mensi, &c. In ordine autem ad nos conceptus,
attributa sunt formaliter perfectiones adven-
entes ipsi naturæ, consequenter, illis quâ talibus,
non conveniet personari; adeoque formaliter
sumpta attributa, effectum suum formalem
non communicabunt. In ordine item ad nos
conceptus, natura divina est intellectio,
quia est illa primum principium motus in divi-
nis: quia tamen eadem habet rationem actus
vitalis, cùm sit formalissime ab intrinseco, ideo
sub formalitate intellectio, non potest ex-
traneo subiecto, effectum suum formalem com-
municare. Nec à nobis ponitur ratio aliqua
metaphysica naturæ, quæ personetur, sed ipsa
Deitas, sub ratione Deitatis: sic autem sumpta,
potest divinare suo modo naturam humanam.
Quamvis autem natura humana sit incompleta,
in ordine ad esse h̄ic, non poterit aliunde
compleri: nam, quod non posset compleri ab
immensitate divina, ratio jam data: quia cùm
illa sit indistincta virtualiter à natura divina, si-
ut natura non habet seipso rationem completi-
væ, ita nec immensitas habebit.

D I C E S 2. Si Deitas formaliter sanctificat
humanitatem, ergo & tota Trinitas sanctifica-
bit, effectus enim provenientes à Deitate, toti
tribuuntur Trinitati.

R E S P O N D E T U R communiter, Deitatem
formaliter esse, sanctificativam humanitatis,
prout terminata est à Persona VERBI; non autem
sanctificat absolute accepta: quod si sanctifi-
cat prout terminata, non potest tribui effectus
hic toti Trinitati. Sicut v.g. tota anima proj-
icit lapidem, nec tamen pes dicitur projicere,
sed manus; quia illum projicit anima, prout in
manu existens; sic etiam sanctificat tota Dei-
tas, sed prout terminata, persona VERBI; conse-
quenter illa sanctificatio non toti Trinitati tri-
buenda erit. Illustrat id Rosmer. Sicut unio
mediata ad naturam divinam, sufficit, ut Christus
dicatur constare duabus naturis: non tamen
sufficit, ut Pater, & Spiritus Sanctus dicantur
uniri: ita sufficiet, ut dicatur natura humana
sanctificari à natura divina, non tamen à Pa-
tre, & Spiritu Sancto.

R E S P O N D E R I ad idē potest, ex principiis sub
initium prædictis: quod sc. unio illa nullo modo
ad personas extendatur; extenditur autem ad
naturam. Si ergo ulla unione non manent unita
personæ, nec sanctificabunt: quia nihil sanctifi-
cat non unitum. Quando autem dicitur na-
tura divina, prout unita in Persona VERBI, san-
ctificare, non reduplicatur hoc, quasi vim san-
ctificandi à persona accipiat, sed reduplicatur
modus, vi cuius, & in quo, sanctificare potest:
ad eum

ad eum modum, quo, cùm dico: Albedo prout est in pariete, disgragat visum; non significatur quod à pariete accipiat albedo vim illam: sed idolum significatur subiectum, in quo id facit, ad coquere & quodammodo modus disgragationis. Item dum dicitur, anima, prout est in oculo, videre; non significatur, quod ab oculo anima accipiat vim videndi, sed significatur modus, quo videt; ita & in præsenti.

DICES 3. Si Deitas sanctificaret humanitatem, vel sanctificaret physicè, vel moraliter: Neutrū dici potest: non enim sanctificat moraliter: quia, à forma sanctificante physica & physicè unita, non videtur posse alia, quam physica sanctitas promanare. Non etiam physicè: quia, ut ait Amicus, num. 107. physicè fieri sanctum, non est tantum physicè uniri cum sanctitate, sed est reddi per illam intrinsecè sanctum, vel per intrinsecam inhærentiam, vel per identitatem.

RESPONDETUR. Hanc objectionem & quæ posse formari, de sanctitate à persona oriunda. Dico itaque physicè sanctificari humanitatem; nequoque, id fieri non posse, quamvis unio non recipiatur in forma sanctificante: nego item, quod plus aliquid sit necessarium ad denominationem sanctitatis, quam ad denominationem substantientis. Si ergo substantia humanitas substantiæ sibi intrinsecā, quamvis in substantiatione recipiatur unio; dicam etiam, reddi humanitatem sanctam Deitate, quamvis in Deitate non recipiatur unio. Ita tamen est illa sanctitas physica, ut indubie moralitatem fundet.

INSTAT Amicus. Esse sanctum, est denominatio intrinseca: Ergo nemo potest esse sanctus sanctitate alterius: Deitas autem non inhæret humanitatem, ut forma physica ipsius.

RESPONDETUR. Esse sanctum, est denominatio intrinseca, hoc est, proveniens à forma intrinsecè in se recipiente unionem. Nego: esse sanctum est denominatio intrinseca, hoc est, proveniens à forma, vel intrinsece recipiente, vel saltem terminante unionem. Concedo.

ADDO, quod sanctitas illa humanitatis non sit quid productum à sanctitate Dei, sed est ipsam Dei sanctitas, unita humanitati. Si ergo illa se est physica, etiam sanctitas humanitatis, physica erit, cùm sit eadem cum sanctitate Dei. Et ideo sanctificatio debeat concipi per modum effectus formalis, intrinsece afficiens: nego tamen, quod denominatio nequeat salvare, præcisè per Deitatem unitam cum humanitate; vel quod debeat salvare, non nisi per denominacionem moraliter derivatam ab ipsa Deitate. Ratio: quia denominations derivari ab aliqua forma, quæ sunt distinctæ ab illa forma, sunt nonnihil figura rationis; esse autem Sanctam, à talibus figuramentis non pendet: licet etiam hæc derivatio admitti possit.

DICES 4. Si unio mediata sufficit, ad sanctificandam humanitatem à natura divina: Ergo etiam unio mediata cum gratia sufficeret ad sanctificandum: consequenter, si natura humana uniretur Angelo sancto, redderetur sancta, sanctitate Angeli.

RESPONDETUR. Disparitatem esse; quia mediata unio, quæ competit naturæ divinæ respectu humanitatis, est unio, ex essentiali sua conditione, dicens habitudinem etiam ad necessitatem naturam divinam: & si illam non necessiteret, hoc ipso non esset jam illa unio: ratione ergo illius nexus etiam naturæ, potest sanctitas naturæ tribuere effectum suum formalem, cùm sit, licet mediatus, terminus illius unionis; quia verò posita unione, inter humanitatem & Angelicam personam, non supponitur unio illa extendi essentialiter, etiam ad necessitatem gratiam, hinc, etiam non existente illâ gratia, posset dicta unio manere; ideo jam illa gratia, utpote non annexa, titulum sanctificativæ actu, respectu humanitatis, non habebit, tanquam non unita humanitati. Rursus illa gratia, posita in Angelo, non mutaret subiectum, nec alligaretur novâ unione humanitati; consequenter non nisi in Angelo esset ut ante: Ergo & natura humana, & quæ illam sanctitatem non habebit, ut ante. Illustratur id. Quando Christi corpus penetrabat januas clausas, nulla accidentia Christi informabant januas; nec ulla accidentia januæ informabant Christum; consequenter, nec principium agendi aliquid, poterat habere Christus ab accidentibus januæ, nec è converso. Sic etiam positâ illa unione cum Angelo, & non cum gratia illius, nullum principium agendi competit naturæ, ex vi illius, gratia.

DICES 5. Deitas, si immediatè uniretur, magis perfecte sanctificaret: Ergo potius à personalitate quam à Deitate.

RESPONDETUR. Quo sensu consequens admitti debeat, dictum supra.

Quid, si quis negaret Deitate sanctificari humanitatem formaliter? Si quis velleret negare, quod humanitas sanctificetur à Deitate, tueri se posset authoritate scholasticæ. Docuit enim id Lorca. disp. 36. Petrus Hurtad. hic disp. 47. Sect. 3. Deinde tueri se posset hoc, quod rationes in oppositum non convincant. Deniq; tueri se posset, quia non satis clarè solvit, cur reliqua distinctione virtualiter à Persona divina, non tribuant suos effectus formales humanitati, v.g. immensitas, vel æternitas, tribuata autem rationem divini & Sancti ipsa Deitas: negatoque, quod Deitate sanctificetur formaliter humanitas, jam assumeretur hoc principium universaliter; Quod sola persona possit uniri substantialiter, ad coquere unione fundante communicationem idiomatum: idque ex eo, quod solum

per

P
MLOD
OWSKI
3.e.4.
V
5

per ordinem ad personari divinè, natura humana sit incompleta, substantialiter.

DICES 1. Etiam negato hoc, quòd Deitas sanctificet, non stabilietur hoc principium: Quòd natura humana sit complebilis, nonnisi in ratione subsistentis, ab aliquo divino, & rationibus innexis ipsi subsistentiæ, quà tali. Quod ipsum probatur: quia rationi subsistentiæ divinæ, quà tali, inneditur, quòd sic relativa, & tamen non denominat naturam humanam relatam: Ergo non stabilietur dictum principium.

RESPONDETUR. Quamvis subsistentiæ divinæ sit innexa ratio relata; quia tamen ipsa natura humana, incompleta substantialiter, non dicit incompletionem, in ratione unibilis per se ad relationem: ideo nec accipit denominationem relata: defectu scilicet ipsius complebilitatis in illo genere, tenentis se à parte naturæ; dicit autem complebilitatem, in ratione personæ. Deinde negari potest, quòd non tribuat subsistentia divina naturæ humanæ suo modo, rationem relationis; certè enim, Verbum habere rationem relati, est habere rationem filii naturalis: nam in ratione filiationis, est relatio; & tamen hanc denominationem humanitas Christi suo modo participat.

INSTAT 1. Aldrete. Non est ratio, cur effectus formalis Sancti transcendat effectum formalem subsistentis in VERBO; effectus vero formalis existentis in hoc loco, aut tempore, non transcendat: & si recurratur ad complementum substantiale, potius colligetur, humanitatem non reddi sanctam, eò, quòd humanitas non sit substantialiter incompleta, in ordine ad sanctitatem.

RESPONDETUR. Cùm persona habeat rationem divinæ, ex habitudine speciali ad naturam divinam, ut dixi, quæ habitudo illam transcendent, id est, ratio divini. Nulla autem est necessitas, ut dictum supra, & aliás in ima parte, tribuendi immensitatem v.g. relativam. Et licet naturaliter non dicat incompletionem, ad substantialem sanctitatem, humanitas, dicit tamen implicitè secundum potentiam obedientialem; quia dicit incompletionem obedientialem, in ordine ad personari divinè: quod ipsum personari divinè, est personari à Sancto substantialiter; nec est ratio, cur illa personalitate dicatur reddi magis amabilis humanitas, & non magis sancta: cùm ejus etiam effectus sit capax.

INSTAT 1. Idem. Fingamus subsistentiam aliquam, quæ sit ubicatio, aut duratio, & de-
mus, hanc subsistentiam uniri naturæ humanae, illamque reddere subsistentem; sanè per talem subsistentiam natura humana redderetur ubi-
cata.

RESPONDETUR. Est quidem impossibile, ut modalis subsistentia unius, vel ubicatio, fa-

ciat, alium à se, subsistere, vel ubicari; eò, quòd modalitas sit essentialis determinatio ad hoc nonnisi subjectum, sed hoc concesso, concedetur ulterius, quòd tali subsistentiæ redderetur illa natura ubicata; & si esset aliqua alia natura capax illius subsistentiæ, hoc ipso esset capax etiam illius ubiqutis substantialiter.

INSTARI potest 3. Potest dici creatura, esse elevabiliter complebilis, per sanctitatem substancialiem, nempe innexam ipsi subsistentiæ increatae, per ordinem ad quam, est complebilis substantialiter: Ergo etiam poterit esse complebilis ab immensitate divina.

RESPONDETUR. Quòd non Ratio: quia nulla necessitas ad salvandum mysterium Trinitatis, ponere immensitatem relativam.

DICES 2. cum Aldrete, disp. 47. Non potest ullo modo sustineri, quòd Deitate non sanctificetur humanitas; quia plurimæ sunt locutiones PP. significantes Christum Deitate esse unicatum, alios vero gratiā: cùm tamen unicō apud Patres idem sit, quod sanctificatio.

RESPONDETUR. Patres nullibi de Deitate, prout condistincta virtualiter: hinc explicari potest, quòd dicant sanctificari humanitatem aliquo divino. Etsi potest dici, Filiatio est Deitas; cur non poterit dici, quòd filiatione sanctificari & ungi, sit Deitate sanctificari? Fortè etiam apud Patres, Christum Deitate esse unicatum, significat, quòd Christus habeat etiam naturam divinam.

INSTAT 1. Aldrete. Patres frequenter loquuntur de Divinitate in abstracto.

RESPONDETUR. Concedo: sed, sicut, cùm dico: divinitas est filio, abstractè loquor, & tamen filiationem prædicto: ita cur, quando dicitur, Deitate unguitur humanitas, cur inquam non dicetur, quòd ungatur filiatione? Concedo quidem Patres loqui de Deitate, quòd sit improductibilis, loquendo hoc ipso, de illa prout distincta virtualiter; sed loquuntur etiam de ea, prout idem realiter est cum filiatione: cur ergo, quando dicunt, quòd Deitas sanctificet, intelligi non poterunt, quòd sanctificet, in quantum est idem realiter cum Filiatione, non autem in quantum distincta virtualiter.

INSTAT 2. Damascenus distinguit naturam à personalitate. Fecit idem & Cyrillus.

RESPONDETUR. Concedo, quòd distinguant: sed etiam illam identificant personalitati: cur ergo effectus sanctificandi tribuibili Deitati, non tribuetur eidem, ut est idem realiter cum persona?

INSTAT 3. Licet nomen Divinitatis extendatur ad relationes, non tamen extendendum esset nomen Deitatis: Patres vero humanitatem enuntiant sanctificatam Deitatem.

RESPONDETUR. Non appareat, cur falsa sit hæc propositio: Filiatio est Deitas; si falsa non est, hoc ipso extendetur nomen Deitatis ad relationem.

Disputatio V.

191

lationes. Præcipue cùm ipse Aldrete citet Damascenum dicentem: *Patris, & Filiū, & Spiritū Sancti, vera in tribus Personis consitit̄ divinitas.* Quando autem dicitur humanitas Christi deificata, velid significat, esse assumptam naturam humanam à Persona VERBI, vel quod Christus habeat etiam naturam divinam; sed inde non sequitur, quod Deitas, prout condistincta virualiter, sanctificet.

INSTAT 4. Christus, etiam ut homo, est filius Deinaturalis: non posset autem, ut homo, esse filius Dei naturalis, nisi natura humana participet divinam naturam, ita ut ab illa deificetur; deificari porrò non potest, quin sanctificetur.

RESPONDETUR. Non ex participatione naturae divinae oritur filatio naturalis divina; quia participationem hanc habet Pater, & Spiritus S. & non est filius divinus: imò tota ratio filii est, esse in similitudinem naturæ, in eo, in quo producitur; & quia esse simile, in eo in quo producitur, convenit Personæ VERBI, ideo quamvis humanitas ab illa sola sanctificetur & deificetur, adhuc Christus dici poterit filius Dei naturalis.

INSTAT 5. Authoritatibus. Ildephonfus dicit: *Divinitatis natura illum in proprium Dei filium exaltavit.* Et Augustinus: *Iusti filii gratia, illæ naturæ.*

RESPONDETUR imprimis. Nullam harum autoritatum loqui de Divinitate, prout condistincta virtualiter. Augustinus solum vult, quod Christus sit filius Dei naturalis; quod salvatori potest, quantumvis, ut dictum, sola Persona Verbi, seu filii, formaliter sanctificet. Ildephonfus authoritas sic capi poterit; Sicut Divinitatis natura, in cuius similitudinem est filatio divina, suo modo ingreditur illam filiationem; sicut etiam, ut potè unita naturæ humanæ, & quidem in persona filii, exaltat Christum in proprium Dei filium. Ea quæ recitat ex Alcuino, & Francofordien. Concilio, solum significant, in Christo suisse humanam naturam & divinam: quod stare potest, quamvis negetur, humanitatem sanctificari à divinitate, prout condistincta.

COLLIGES ergo, si quis vellet negare humanitatem sanctificari à Deitate, non ex eo inferri, quod Deitas non sanctificet formaliter, quia est unita mediate; sed quia non est unita, nec uniri potest, unione fundante communicationem idiomatum.

DICES 3. ex eodem. Debemus Christo concedere sanctificationem omnium nobilissimam, hæc autem sanctificatio est per Divinitatem.

RESPONDETUR. Esse concedendam sanctificationem dignissimam, possibilem Christo: non est autem possibile sanctificari Deitate, prout condistincta: quia non potest facere unum

per se, cum natura humana, quod requiritur ad communicationem idiomatum, & ad sanctificandum.

INSTAT 1. Non minùs est sancta Deitas, quam personalitas: Ergoutraq; sanctificabit.

RESPONDETUR. Utraque est sanctitas, sed non utraq; unibilis unione fundante communicationem idiomatum.

INSTAT 2. Deitas est forma, seu, quasi forma deificans humanitatem: Ergo & sanctificans.

RESPONDETUR. Etiam deificat, non nisi ratione personæ.

INSTAT 3. Divinitas ita est unita, ut ratione illius unionis aliquam denominationem suscipiat, quin relationes Patris & Spiritus S. similem denominationem possint tribuere: Ergo Deitas sufficenter est unita humanitati, ut sanctificet.

RESPONDETUR. Tribuit denominationem aliquam naturæ humanæ Divinitas, prout est in persona, & ratione personæ cui identificatur; quam identificationem, cum persona VERBI, non dicunt aliae personæ.

INSTAT 4. Perfecta identitas duarum formalitatum præstat, ne una immediate directè uniatur, perficiatq; aliquod subiectum, quin altera identificata, intrinsecè idem subiectum perficiat.

RESPONDETUR. Id verum esse de formalitate, præstante id, non prout distincta est virtualiter, sed prout idem est realiter; adeoq; & Divinitas sanctificabit, prout est idem realiter cum persona divina. Reliqua quæ inibiurget, soluta, ubi de possibiliitate Incarnationis.

INSTAT 5. Si daretur gratia sanctificans modalis, unita absque unione distincta, tribueret effectum formalem ita immediate, ut nihil mediaret; gratia autem, quæ defacto datur, non tribuit effectum, nisi mediâ unione: Ergo idem dicendum de natura divina.

RESPONDETUR. Disparitatem esse: quia cum illa gratia potest fieri unio fundativa communicationis idiomatum: quod non potest dici de natura.

Punctum Difficultatis 5.

An substantialis Christi sanctitas sit infinita?

PRÆMITTO 1. *Si sumas sanctitatem Christi, pro forma sanctificante unita, hæc est infinita sancta.*

RATIO Præmissi est: quia est ipsa persona divina, & ipsa Deitas, quæsi non esset sanctitas infinita, non esset Deitas. Et quia illa persona, & illa Deitas est unita, ideo & forma sanctificans unita, est infinita.

PRÆMITTO 2. *Participatam sanctitatem Christi substantialē, profectam à Persona & natura*

tura divina, esse tantam, ut in ratione participata sanctitatis, non possit esse perfectior.

RATIO: quia tota perfectio creata mensuratur, similitudine & proportione ad perfectio nem in creatam: nulla autem potest esse major proportio, inter naturam in creatam subsistentem divinę, & naturam creatam subsistentem: quam habere eandem subsistentiam, adeoque sanctificativum: quod, quia Christo convenit, convenit ipsi maxima proportio, cum esse increato, adeoq; maxima sanctificatio.

PRÆMITTO 3. Sanctitatem substantialiem Christi, spectatam quoad modum ejus communicande, non esse talē, ut illa perfectior dari non possit: & si nomine sanctitatis infinita, intelligas sanctitatem, etiam quoad modum communicandi perfectissimē unitam, in isto sensu sanctitas Christi non est infinita.

RATIO: Quia & fides & metaphysica docet, sanctitatem hanc defacto Deitati communicari perfectiori modo, quam communicetur humanitati: nam communicatur Deitati per identitatem realem, humanitati autem per terminationem, quæ realem ejusdem ab humanitate distinctionem involvit; hæc autem distinctione facit, ut non intelligatur illa sanctitas modo infinitè perfecto, infinito enim in perfectione modi, non potest quidquam esse perfectius: cùm modo sanctificandi per unionem, detur perfectior modus sanctificandi per identitatem. Et ex hoc solves ea, quæ objicit Lugo supra cītātē. Sect. 3. num. 73.

DICES 1. Sanctitas quæ Deus est Sanctus, & quæ humanitas Christi sanctificatur, est eadem; sed sanctitas Dei est infinita: Ergo & sanctitas humanitatis.

RESPONDETUR. Sanctitatem utriusq; esse eandem quoad formam, diversam quoad modum sanctificandi: nam participat eandem, Deitas, per identitatem, humanitas autem per unionem, importantem distinctionem realem sanctificati, à sanctificante. Quod autem dicitur de sanctitate, conformiter dici debet de subsistentia, quæ secundum formam, eadem est in utroque, sed non eodem modo; nam in Verbo est per identitatem, non est autem per identitatem in natura humana.

INSTABIS. Sanctitas illa est infinita, ut Quo: Ergo reddit subjectum infinitè sanctum, ut Quod.

RESPONDETUR ex Lugone. Non valethæc consequentia. Sanctitas Dei est sanctitas per essentiam, ut Quo: Ergo facit humanitatem sanctam per essentiam, ut Quod: ita nec in praesenti valebit. Ex præmissis etiam responderi potest; sanctitatem illam facere subjectum infinitè sanctum, ut Quod, ratione formæ, sed non ratione modi participandi; illaque sanctitas, si spectetur secundum modum communicandi, perficit nonnisi finitè; si spectetur secundum

formam, perficit infinitè. Nec inde sequitur, humanitatem posse crescere in sanctitate substantiali; quia quod non possit crescere in sanctitate substantiali, spectata quoad formam, claram est; nec enim quicquam præferri potest in sanctitate, supra sanctitatem Dei. Si autem spectetur quoad communicandi modum: fieri quidem potest, ut entitativè communicatio illa, quoad entitatem modalem, quam involvit, sit perfectior: non tamen formaliter erit perfectior. Certe enim modalitas, quam supponit forma lapidis, ad se uniendum lapidi, materialiter est imperfectior modalitate, quæ est in homine; formaliter tamen æquales sunt: quia non magis una determinat, quam alia. Etsi ut calamus plumeus, & aureus, sunt diversi entitativè, nihilominus æquè bene parati, eodem modo efformant characteres, formaliterq; sunt quales; sic & illæ modalitates, & illæ uniones, materialiter possunt esse perfectiores, sed non formaliter.

DICES 2. Si infinitè non sanctificatur humanitas Christi: Ergo major erit sanctitas, positâ unione ad tres personas.

RESPONDETUR. Si infinitè quoad formam non sanctificaretur humanitas Christi, major foret sanctitas, positâ unione ad tres personas; quia verò quoad formam infinitè sanctificatur, & hæc una forma, hoc est, persona VERBI, est æqualis duabus reliquis, fit, ut æqualem, ac alias duas simul, tribuat sanctitatem; foretque tantum extensior sanctitas; sicut etiam extensivè magis perficitur humanitas sanctitate VERBI, & simul sanctitate habituali, quamvis non magis intensivè.

DICES 3. Deitas propter modum, quo conjunctionem habet sanctitatem, magis ab illa sanctificatur quoad modum, quam sanctificat humanitatem: Ergo etiam propter modum, quo immediatè unitur humanitati Persona VERBI, immediatè autem Deitas, magis sanctificabit persona, quam Deitas.

RESPONDETUR. Posse permitti Consequentiā, si agit de diversitate quoad modum, idq; præcisè in prædicato mediati & immediati.

PRÆMITTO 4. Dupliciter posse humanitatem spectari: imò prout dicit conjunctionem cum VERBO, & natura humana, estque objectum integratum ex illis duobus. 2dō sumi potest humanitas, non prout dicit conjunctionem cum VERBO, nec prout est objectum integratum ex illis duobus, natura humana & VERBO. Non est autem difficultas, quod natura humana, si non sumatur cum VERBO, non sit infinitè sancta, nec infinitè amabilis: quia sic sumpta, solum importat naturam, quæ nihil tale fundat. Quoad aliam partem, magis controvèrtitur: quæ difficultas ut sit de re, non de verbis, questionis status his verbis cingitur à Lugo; An humanitas, ex conjunctione ad VERBUM,

Disputatio V.

193

VERBUM, taliter sanctificetur, ut amor divinus, tantusq; sit erga ipsam humanitatem, qualis quantusque est, erga ipsam divinitatem, vel subsistentiam?

PRAEMITTO 5. Quae sit mens hac in quaestione Lugonis?

DOCEAT imprimis, Christum in concreto amari summo amore; quia ut sic formaliter, includit personalitatem VERBI, dignam infinito amore; atq; adeo Christus ut homo, si non cadat reduplicatio supra naturam humanam, sed supra suppositum, amatur amore infinito.

DOCEAT 2. humanitatem, cum sit aliquid creatum, secundum se non esse dignam amore infinito: totum id habet num. 58.

DOCEAT 3. humanitatem, prout condistinctam a VERBO, unitam tamen illi, & non separatam a VERBO, non diligunt tantum, quantum natura v. g. divina: hoc docet sub finem, num 60. & hoc tertium punctum in disputacione cadit.

Punctum Difficultatis 6.

De Amore Dei in humanitatem sanctificatam substantialiter.

DICENDUM est. Humanitatem, ex conjunctione ad VERBUM, ita sanctificari & gratificari, ut amor sit tantus talis q; erga ipsam humanitatem conjunctam, qualis quantusque est, erga divinitatem vel subsistentiam. Directius autem contra doctrinam Lugonis, sic formatur conclusio. Humanitatem prout condistinctam VERBO, non tamen ab illo separaram, sed cum conjunctione ad illud perfectam, aquae esse amabilem, ac subsistentiam dividam.

PROBATOR 1. Conclusio. Christus in concreto amatur summo amore: humanitas Christi, sumpta prout condistincta a VERBO, non tamen prout separata, est Christus in concreto: Ergo sic sumpta amatur summo amore. Major est Lugonis, minor probatur. Christus in concreto est humanitas & Persona VERBI, & unio; sed humanitas Christi sumpta prout condistincta a VERBO, non tamen prout separata, est humanitas, & Persona VERBI, & unio: Ergo humanitas Christi, sic sumpta, est Christus in concreto. Major probatur: quia homo in concreto, est natura & persona hominis, & unio: in esse item naturae acceptus homo, est corpus, & anima, & unio; totum enim, quod est homo, non est aliud, nisi illa tria; Ergo Christus in concreto est humanitas, & persona VERBI, & unio. Minor autem ejusdem argumenti sic probatur. Si humanitas Christi, sumpta prout condistincta a VERBO, non tamen prout separata, non diceret humanitatem & Personam VERBI, & unionem: hoc ipso, & esset illa separata humanitas a VERBO, & non esset;

non esset: ut supponitur: esset autem separata: quia si non esset separata, hoc ipso humanitas, ex illa conjunctione, & VERBUM, itidem ex illa conjunctione, efficeret illud concretum, quod, docet Lugo, summo amore esse amabilem.

Hoc ipsum sic ulterius proponitur. Humanitas Christi prout condistincta a VERBO, sumpta tamen cum conjunctione ad VERBUM, vel dicit aliquid, quod non diceret, si sumeretur separata a VERBO, vel non dicit quidquam amplius? Si non dicit: Ergo verè est separata intentionaliter. Si dicit: quid illud aliud est, quam subsistentia VERBI? cur ergo hæc subsistentia, in quantum facit concretum cum Christo, reddit Christum in concreto summè amabilem: non reddet autem summè amabilem humanitatem, si sumatur humanitas prout condistincta, dicens tamē conjunctionem cum VERBO?

RESPONDEBIS 1. Humanitatem debere accipi prout condistinctam.

CONTRA est. Concedo sic debere illam accipi, non tamē sine conjunctione ad VERBUM: cur ergo illa conjunctione non faciet, infinitè amari illud objectum?

RESPONDEBIS 2. Accipi debere humanitatem prout dicit conjunctionem cum VERBO, non tamen prout dicit concretum; quia concretum est quasi totum, humanitas autem prout conjuncta, non dicit totum, sic v. g. ex modo significandi, aliud est homo, & aliud materia prout unita.

CONTRA. Ex hac response sequitur, quod si consideretur amor Dei, prout defacto est erga Christum, sit infinitus: nam ille terminatur ad id, quod est à parte rei, non verò tantum illud inadæquatum, scilicet humanitas prout unita. Quanquam materia quoq; prout unita, dicit etiam totum, licet comprehendere in obliquo.

RESPONDEBIS 3. Quod tantum negetur, illud inadæquatum esse amabile summo amore.

CONTRA: Si res sit de illo inadæquato, quod est humanitas unita, ipsum illud accipiendo materialiter, sub ratione materialiter sumpti, non est infinitè amabile. Sed queritur, cur illud inadæquatum unitum, prout unitum, cum prout unitum dicat etiam conjunctionem ad sanctitatem infinitè amabilem, cur illud conjunctionem non erit infinitè amabile? cum tamen concretum hoc, quod est Christus, sit per Lugonem infinitè amabile. Unde ulterius quero, illa humanitas unita, seu ut appellatur inadæquata accepta, vel inferr, ut dicitur, in obliquo, etiam Personam Verbi, vel non infert? Si non infert: indubie, non est infinito amore digna. Si infert: cur non erit infinito amore digna: inferre autem deberet etiam Verbum, ly humanitas Christi unita; quia hoc ipso non sumeretur ut

* r

uni-

P
MLOD
DWSKI
13.6.14.
V
5

unita; nam ut unita dicit, & quidem sub hoc respectu, primò essentialiter, ipsum unitum VERBUM.

R E S P O N D E B I S 4. Quando amatur Christus secundum humanitatem prout conjunctam, directum objectum & principale, est sola humanitas, quae non est ita amabilis; quando autem amatur totum concretum, objectum principale est persona, quae summe est amabilis: jam autem a principaliori fit denominatio.

C O N T R A. Concedo, si sola humanitas sit objectum amabile, non esse illam summè amabilem; sed hoc est non sumi illam prout conjunctam VERBO; de quo tamen procedit disceptratio: dicereturque, quod principale illius amoris non sit humanitas utcunque, sed humanitas prout conjuncta; & sic sumpta, cur non amabitur amore infinito?

R E S P O N D E B I S 5. Quod amari humanitatem prout conjunctam VERBO, est amari VERBUM; hinc autem agitur de amore humanitatis.

C O N T R A. Quamvis, quando humanitas prout personata amatur, ametur VERBUM: amatur tamen, non quomodo unq; quia VERBUM, sed quia humanitas ab illo terminatur; consequenter, adhuc amabitur humanitas, prout condistincta à VERBO, dicens tamen cum illo conjunctionem: unde non amatur tunc humanitas, tanquam ipsa sibi radix illius amabilitatis, sed tanquam objectum materiale, attingibile propter illud formale: materiale autem objectum dicitur semper attingi, quamvis attingatur propter formale.

P R O B A T U R 2. Quotiescumq; est idem motivum duplicitis assensu, licet uni immediatiū, alteri mediātē competat, assensu illi erunt partes in certitudine, licet unus assensu sit quasi principii, & alter quasi conclusionis; ut videre est in Fide: Ergo etiam, cum eadem sit ratio amabilitatis personæ, & ratio amabilitatis humanitatis personæ, idem erit utriusque amor; quamvis immediatiū cadet supra personam.

R E S P O N D E B I S. Adamabilitatem, non tantum esse necessarium, ut eadem sit ratio amandi, sed etiam eodem modo applicata: cum ergo bonitas sanctitatis, non eodem modo humanitati & personæ VERBI applicetur, non fient hec eodem modo amabilia.

C O N T R A. Quia jam supra præmissum est, quod si amabilitas hæc penes modum communicandi spectetur, non sit æqualis. Addo, illud principium, *Propter quod unumquodque tale, & ipsum magis, duplicititer accommodari posse.* 1°, Si illud, propter quod aliquid est tale, communicet aut producat aliquid, re vel ratione distinctum. 2°, Nihil tale communicando aut producendo. Si posteriori modo contingat, habetur quidem immediatior ratio, in illo *Propter*

quod, sed non major; & ita anima rationalis est, propter quam homo est rationalis; quæ ejus rationalitas non est quid productum ab anima, neque ab ea, tanquam distinctum quid, communicatur, sed est ipsa anima dans se in partem. Cum ergo etiam sanctitas conjuncta humanitati à VERBO, non sit sanctitas communicata per productionem alicujus distincti à VERBO, dante se in terminum: sit ut humanitas non minus sancta reddatur, licet immediatius illa amabilitas beatur Personæ. Defensio hujus rationis petatur ex materia de Fide: An omnes assensus fidei sint certissimi?

C O N F I R M A T U R. Omnis forma, quæ setam communicat alicui subiecto capaci, in genere causæ formalis, tribuit illi subiecto effectum formalem in illo genere & gradu, in quo ipsa est; & sic albedo, anima rationalis, &c. tribuunt effectum in gradu, quem habent: unde albedo ut 8. tribuit effectum albi ut 8. Ergo & sanctitas infinitè sanctificabit. Et sicut non obest, ut eundem gradum tribuat albedo, quem habet, quamvis ille gradus albedini competit per identitatem, per participationem autem subiecto; sic nec obterit, quominus infinitè sanctificet persona VERBI humanitatem, quamvis illa sanctitas competit per essentiam VERBO, per participationem humanitati. Quod autem dicit Aldrete, denominationis, infinitè sancti, non esse capacem humanitatem; id ipsum probari deberet.

Restaurantur Rationes pro hoc Amore.

P R O B A T U R 3. Restaurando rationes, quas sibi objicit Lugo, illisque responderet.

1. R A T I O est. Humanitas ut sancta includit sanctitatem VERBI: Ergo ut sancta, diligitur sicut VERBUM.

R E S P O N D E T Lugo. Si reduplices, inquit, sanctitatem formalem, eo sensu, humanitas, ut sancta, diligitur sicut ipsum VERBUM: si autem velis humanitatem ipsam, quia grata est, & sancta sanctitate VERBI, diligiscundum suam rationem, sicut VERBUM, falsum est.

C O N T R A. Hoc quod est amari humanitatem, secundum suam rationem, vel integratur tanquam objectum amabile ex sanctitate VERBI, vel non? si non integratur: Ergo non statut in suppositione, de tali enim humanitate quæritur. Si autem integratur: cur non amabitur infinitè, sicut ipsum VERBUM, & ipsa forma?

A D D I T Lugo. Objectum illud integratum ex humanitate & VERBO, quia includit VERBUM, esse totum bonum, atque ipsum VERBUM. Cæterum amor erga illud totum, non fertur æqualiter ad utramq; partem, æqualiter Deus deberet amare conjunctum ex creaturis & Deo. *Sed neq; hoc additum satisficit.* Quia alteram illam partem, quam dicit non æqualiter amari, vel sumit unā cum VERBO, vel non? si non

non sumit: jam de hoc non est lis. Si sumit: Ergo æquè amat ut VERBUM, non ratione sibi, sed ratione VERBI. Exemplum autem illud de amore Dei & creaturarum, non est ad propositum, quia amabilitas creaturarum est alia ab amabilitate Dei, consequenter, nec æqualis amabilitati Dei: jam autem, prout supponitur in statu questionis, amabilitas humanitatis non est alia, quam oriunda ex sanctitate Dei.

RATIO 2. est. VERBUM secundum se amatur infinitè; est autem idem ut terminans, nec minus amabile: Ergo amabitur æquali amore.

RESPONDET Lugo. Licet Verbū terminans humanitatem sit infinitè amabile: ceterum ut terminans, reduplicat actualē terminacionem, quae est unio creata: & hæc non est infinitè amabilis; plus enim amat Deus VERBUM ipsum, & plus gaudet de existentia VERBI, quam de eo, quod terminet naturam humānam.

CONTRA est. Quia vel accipis terminatiōnem illam, tanquam objectum non integratum personā Verbi, vel accipis prout integratum? si non prout integratum: jam de hoc non controvertitur. Si prout integratum: Ergo non minus est amabile, includit enim ipsum Verbū, Illa etiam propositio; Deus plus gaudet de existentia Verbi, quam de eo, quod terminet humānam naturam, non est omnimodè vera: nam si accipiat terminatio, pro ipso terminante ut Quod, adeoque prout se tener ex parte VERBI, in dubiè æquè Deus de utroq; gaudet: quia VERBUM prout terminans, est idem realiter cum ipso Verbo: Ergo æqualiter amabile: licet non æquè gaudeat Deus, de existentia terminatiois ut Quod, ut gaudet de existentia Verbi, terminantis ut Quod.

RATIO 3. est. Bonitas quā humanitas Christi redditur formaliter amabilis, est bonitas VERBI infinita: Ergo est infinitè amabilis: sicut enim bonitas ut 8. facit amabile ut 8. ita bonitas infinita facit amabile infinite.

RESPONDET Lugo. Bonitatem quæ communicatur alicui subjecto, posse dupliciter considerari in ratione tantæ bonitatis: 1° absolute & in ordine ad se: 2° relativè, & in ordine ad aliud, ut supponitur ex metaphysicis. Bonitas primo modo spectata, non reddit æquè amabile subjectum, ut est ipsa: secundo modo spectata, reddit æquè perfectum subjectum, ac est ipsa, relativè spectata: bonitas autem relativa fundatur in convenientia ad subjectum, majorique ad illud proportione; item fundatur in unione perfectiori: & sic eadem gratia magis perficit hominem, quam lapidem: & anima rationalis magis perficit corpus, quam unguis, propter perfectiorem unionem. Hanc porrò doctrinam sic applicat ad subsistentiam. Quia scil. sub-

sistentia VERBI, licet sit in se bonitas infinita, non tamen reddit humanitatem secundum se infinitè amabilem, quia non est tam bona illa subsistentia humanitati, quam ipsi VERBO: tum propter minorem proportionem cum humanitate, quam cum VERBO: tum propter magis intimam unionem: unitur enim Verbo per identitatem, humanitati per aliquid superadditum.

CONTRA est 1. Bonitas VERBI infinita, secundum se spectata, & bonitas relativa Verbi, spectata item penes Verbum, est eadem realiter: Ergo æquè amabilis: sed humanitas redditur amabilis amabilitate relativā: Ergo reddit amabilis amabilitate infinitā.

CONTRA 2°. Quia vel accipis illam communicationem, prout integratam ex persona Verbi, vel non prout integratam? si non prout integratam: non quaritur de hoc. Si autem accipis illam prout integratam: Ergo infinita amabilis propter illam.

CONTRA 3. Quia, quod non perficiat lapidem gratia, perficiat autem hominem, rejici debet in incapacitatem subjecti; cum autem sit capax sanctitatis substantialis natura humana, non est par illius, & lapidis, ratio. Quod vero sit capax sanctitatis, probatur; quia concretum illud, etiam per Lugonem, infinito amore amat: concretum autem, cum dicat duo, non possit infinito amore amari, si utrumque non amaretur, licet propter eandem rationem, infinito amore. Nec obest, quominus illud concretum infinito amore ametur, quantumvis in illo concreto non sit subsistentia & sanctitas, per identitatem cum alio extremo: quia hic non quaritur, an si spectetur secundum modū communicandi sanctitatem, infinito amore ametur? sed, an amore infinito ametur, ob titulum ipsum, talis infinita sanctitas? Et certè, concretum illud, ex gratia & lapide, non amatur tanquam concretum gratiosum: quia concretum gratiosum includit etiam subjecti capacitatem, quam negat lapis; jam autem concretum hoc, quod est ex natura humana & persona VERBI, est concretum gratiosum: cur ergo etiam infinito amore non amabitur humanitas, prout sanctificata?

Quantum ad id, quod addit de anima: si importatur aliqua imperfectio, inter unguis v.g. animatos, & caput, ea rejici debet in incapacitatem subjecti: humanitas autem, sicut est capax substantialis conjunctionis, & terminationis, sic est capax infinita sanctitatis. Et certè, positis praedictis quorum capax est, & unguis, & caput, non minus est perfectè animatus, in hac sententia, unguis, quam caput: nec minus perfectè formâ substantiali informatus, quam caput: Ergo, si valet argumentum à pari, non minus perfectè erit digna amore humanitas, prout terminata subsistentia VERBI, ac ipsa subsisten-

tiā. Dixi, *in hac sententia*: quia qui censeret non animari unguis, admitteretq; non formam substantialem animae, sed aliam in unguibus, aliam in capite, disparitatem daret: quod, cūm non æquè perfecta forma informet unguis, quām caput, minū sit perfectus unguis: jam autem æquè est perfecta subsistentia terminans natūram humanam.

RATIO 4. est. Licet imago secundum se non sit digna adoratione, conjuncta tamen cūm exemplari, est ita adorabilis: non ratione excellentiae, quam in se habet, sed ratione excellentiae, quæ est in exemplari: Ergo, licet humanitas secundum se non sit amabilis, sicut Deus: ceterum conjuncta Deo, sic amabilis est, sicut Deus; non ratione bonitatis propriæ, sed ratione bonitatis ipsius VERBI, cui conjungitur.

RESPONDET Lugo: hoc argumentum effe contra nos. Nam licet imago sit adorabilis ratione exemplaris, nunquam tamen terminat tam perfectam adorationem imago, sicut exemplar, sed inferiorem: citatque pro hac doctrina Suar. disp. 54. Sect. 4. & disp. 53. Sect. 3.

CONTRA est 1. Quia, quod attinet ad Suar. ipsius mens disputatione 53. Sect. 3, colligi potest ex eo, quod dicat doctrinam suam conformem esse Lyrano, qui docet humanitatem Christi, in quantum unita est divinitati, latrīa esse adorandam, secundum se verò hyperdulitā. Posteriori autem loco duas format Conclusiones. 1ma est: Fieri recte posset, ut prototypon in imagine uno actu adoraretur, atque hoc modo posse imaginem Christi adorari latrīa. 2da ejusdem Conclusio talis est: interdum adorari potest imago sola, ut tota materia adorationis; & tunc, quamvis non propter se, sed propter exemplar adoretur, actus tamen adorationis, est distinctus, ab eo, quo ipsum exemplar in se, & propter se, adoratur: unde non potest dici propria & primaria latrīa. Quæ secunda Conclusio non favet doctrina Lugonis, in quantum videtur nostra conclusioni opposita; quia neq; nos negamus, casu, quo ipsa per se sumatur humanitas, vel ut loquimur, casu, quo tota materia amabilitatis sit sola humanitas, quod inquam sic sumpta, non sit infinitè sancta.

CONTRA 2. Quia quantumvis in nulla suppositione possit adorari imago, quæ talis, cultu latrīæ: non sequitur quidquam contra nos; nam imago, quæ talis, non est capax substantialis excellentiae divinæ, quæ tamen est objectum adorationis; jam autem humanitas Christi, cūm sit capax suppositionis infinitæ, sit, ut potiori titulo amabilitatis infinitatem mereatur.

CONTRA 3. Quia aptari potest hoc argumentum, quod, ad eundem medium terminum urgendum, proponit sibi Lugo. Licet imago non adoretur æquali adoratione cum exemplari, nec etiam Christi humanitas, si adoretur la-

triā supremā seorsim: ceterum si adoretur simul cum Verbo, quomodo adoratur totus Christus, tunc eadem & æqualis adoratio suprema latrīæ terminatur ad humanitatem, & ad VERBUM: item quando imago coadetur, simul conjuncta cum exemplari, terminat eandem & æqualē adorationem: Ergo licet humanitas Christi secundum se non ametur, quantum VERBUM, ceterum ut conjuncta Verbo, seu ut deificata, terminat æqualē amorem.

RESPONDET Lugo, quod attinet ad imaginem, supponi falsum: nam quantumvis cum exemplari conjungatur, & adoratio terminetur ad illud aggregatum: diverso tamen modo terminatur ad exemplar, & imaginem; nam exemplar, fertur adoratio absoluta, quæ est superior: ad imaginem verò adoratio respectiva, quæ est inferior. Deinde quod attinet adumanitatem Christi, fatetur ipsam terminare partialiter supremam latrīam, quando adoratur Christus totus; quia ipsa humanitas, est parsilius compositi, quod adoratur supremā latrīa, propter summam excellentiam, quam in se habet. Quando tamen amatur totus Christus ob excellentiam Verbi, quam includit, non comantur æquali affectu omnes Christi partes, sed inæqualiter. Disparitatem assignat, quia scilicet adoratio est cultus exterior, qui indivisibiliter exhibitur toti supposito: quando enim ego afflugo prælato, non afflugo soli animæ, sed toti Prælato: amor verò est affectus interior, qui fertur ad bonum, atque adeo magis, ad magis bonum: & sicut qui amat Petrum propter ejus sapientiam, non amat æ qualiter omnia quæ sunt in Petro, sed magis amat ejus animam, quām corpus, magis caput quām unguis: sic & Deus amans Christum, non fertur æquali affectu erga omnia quæ sunt in Christo, sed inæquali.

CONTRA 1. Quando adoratur Christus, eam adorationem latrīæ participat ipsa humanitas: Ergo etiam quando amatur propter sanctitatem Verbi, amorem infinitum participat, propter eandem sanctitatem.

CONTRA 2. Quia procedit paritas, non de cultu exteriori, sed interiori: in quo solo directe latrīa consistit.

CONTRA 3. Quia, quod in Petro sapiente non æqualiter ametur caput, sed magis illud, quām unguis; id proficitur ex eo, quia titulus ille sapientia non se alligat unguibus, alligat autem se capiti pro hac vita: cūm autem conexa sit ratio personalis sanctitatis cum natura humana, sit, ut ob illam sanctitatem etiam mereatur infinitam amabilitatem; ita ut tota diversitas sit nonnisi penes modum participandi illam sanctitatem: videlicet quod VERBUM participet illam per identitatem, humanitas verò per unionem: ad quem modum participan-

di si

Disputatio V.

197

di si attendatur, ut jam dictum est s^epius, quæstionem agitur.

Objicit 1. Lugo. Quantumcunq; humana-
nitas uniatur VERBO, & ex hac coniunctione
reddatur amabilis, nunquam tamen Deus amat
humanitatem, prout constituitur à VER-
BO, quantum diligit ipsum VERBUM;
plus enim gaudet de existentia Verbi, quam de
existentia illius humanitatis: alioquin non esset
amor ordinatus, sed inordinatus.

Respondeatur 1. Rerumundo argumen-
tum, in quantum docet Lugo, concretum hoc,
quod est Christus, in infinito amore amari.

Respondeatur 2. Plus Deum gaudere de
existentia Verbi, quam de existentia humanita-
tis, secundum se spectatæ; sed non plus gaudere
de existentia Verbi, quam gaudet de existen-
tia humanitatis, prout personata: & prout est
objectum amoris, integratum ex illius entitate
& persona Verbi; sicque sumptam humanita-
tem amari, non est amari inordinata, sed amari
constanter: impendendo ad objectum, eun-
dem amorem, quando eandem rationem ama-
bilitatis participat; quæ in Verbo & humanita-
te est eadem, scilicet sanctitas personalis.

Objicitur 2. Licet pernos, attributa si-
mulumantur cum Deitate; potest unum esse
perfectius alio materialiter; ergo & humanitas,
licet sumatur cum coniunctione ad Verbum,
potest non esse ita grata, ac ipsum Verbum.

Respondeatur. Disparitatem esse: quia in
casu antecedentis identificatio illa materialiter
se habet, & solum attenditur ad esse objectivum
illorum formalitatum, quod non dicit æqualita-
tem perfectionis; in praesenti autem, illa con-
iunctio ad Verbum, non materialiter se habet,
sed ad illam in quæstione attenditur. Unde et-
iam, si formaretur quæstio: an materialiter ac-
cepta attributa, prout tamen identificata Dei-
tati, sint æqualis perfectionis? indubie sunt.
Sed formatam è converso quæstione, an licet su-
mantur attributa cum Deitate, poslit esse unum
perfectius alio materialiter? jam attenditur ad
esse objectivum illorum, non ad identificatio-
nem, in praesenti autem attenditur, ad coniunc-
tionem, quæ talem, Verbo.

Objicitur 3. Etiam attributa identificata
Deitati, quantumvis materialiter sumantur,
ad huc tamen dicunt identificationem; & hoc
non obstante, unum perfectius est altero mate-
rialiter: Ergo & in praesenti simile quid di-
cendum.

Respondeatur. Identificationem illam
materialiter se tunc habere, neq; illam reduplica-
ri; reduplicatur autem in praesenti, coniunc-
tio cum persona divina.

Addo per modum Conclusionis. *Humani-
tas coniuncta divinitati, si non sumatur tanquam
objectum ex sua entitate & persona VERBI integra-*

*tum, adeoque sumatur non nisi materialiter, non est
objectum infiniti amoris divini.*

RATIO est: quia sic sumpta non plus impor-
tat, quam seipsum; illa autem in seipso non est
persona divina: Ergo nec sanctitas divina: Er-
go nec amabilitas divina, adeoque infinita. Et
hoc puto voluit Lugo.

Aldrete disp. 48. sic discurrat. Ponit humani-
tatem reddi sanctam infinitè simpliciter, in ge-
nere, sanctificationis, per unionem distinctam;
idque ideo: quia non est excogitabilis creatura
non unita Deo, & quæ sancta; tametsi haberet
infinitam gratiam habitualem. Ponit deinde,
posse nos loqui de humanitate ut sancta, redu-
uplicando supra dignitatem ipsius sanctitatis se-
cundum se; & hoc sensu, humanitas ut grata,
diligitur sicut Verbum ipsum: quia hoc solum
est dicere, Verbum ipsum diligi. *Id* potest re-
duplicate supra humanitatem, quia grata est; ita
ut hoc sensu, sit subjectum, quod amat; & di-
cit, sub hac consideratione non esse infinitè san-
ctam humanitatem, nec & quæ amari, ac Deum.

CONTRA est. Imprimis interrogare restat,
an dignitas ipsius sanctitatis, secundum se, pro-
ut communicata, sit infinito amore digna? si
non est: nec erit priori modo sumpta, infinitè
digna. Si est: habetur intentum. Deinde, si
priori sensu est digna infinito amore sanctitas di-
vina, etiam in posteriori reduplicatione erit di-
gna: cum sit eadem; estq; ita subjectum amo-
ris, ut, in hoc subjecto, involvatur ipsum illud
formalitativum subjecti. Et sicut forma ignis
non magis calefacit, quam ipse ignis, eo quod in
ipso igne ipsa forma ignis reperiatur; ita & in
praesenti. *Sed videndum quid insuper objiciat?*

Punctum Difficultatis 7.

Solvuntur Objectiones.

Objicit 1. Aldretè. Opposita sententia est
inintelligibilis, quia plus gaudet Deus de
existentia VERBI, quam de ipsa humanitate,
quia est sancta per Verbum; etenim amor Dei
sequitur bonitatem objecti: humanitas autem
nequit esse pars bonitatis cum Deo: quia quod
non est semper, est minus quam Deus. Et quam-
vis humanitas deificetur per Deitatem, mini-
mè tamen constituitur Deus; hinc sequeretur
secundum Bernardum, si illa humanitas, ratio-
ne illius sanctitatis increata, esset summè bona,
quod daretur summum bonum, de quo verifi-
caretur, non esse Deum.

Respondeatur Negando assumptum. Hu-
manitas autem secundum se, non potest esse pars
bonitatis cum Deo, potest tamen prout per-
sona; cum hoc ipso involvat personam, quæ
se ipsa non est minor, personans humanitatem.

*r 3

Eg

MILOD
DAWSKI
13. c. 4.
VII
5

Et licet id, quod nec per identitatem, nec personaliter est Deus, sit minus Deo; non tamen id, quod licet per identitatem non est Deus, est Deus personaliter: alias darentur duo Dii, unus major, & alter minor, nempe personaliter Deus. *Hec propositio.* Humanitas deificata non constituitur Deus, indiger mollificari; indubie enim humanitas deificata constituitur Deus personaliter; admittereque, quod aliquid deificetur, & non sit Deus: est admittere consimilem distinctionem, ac admisit Porretanus, inter Deitatem & Deum.

Auctoritas Bernardi non est contra nos; quia ille solum dicit: Si Divinitas non est Deus, ut dicebat Porretanus, cum divinitas illa, debeat esse summe bona, darentur duo summe bona. Sed id ex nostris principiis non sequitur: nam nos non dividimus Personam VERBI, prout est personans humanitatem, & prout est persona: immo eam dividit potius Aldrete, consequenter non idem dicimus, ac ii, qui cum Porretano videbant Deitatem a Deo. Addo, sicut nemo dicit, minus esse perfectum universum, una cum Deo sumptum, quam sit perfectus Deus; immo multi dicunt, extensivè magis esse perfectum; ita nec debet dici, humanitatem minus esse amabilem, in quantum est terminata a VERBO. Deinde, hoc argumentum potius ostendit, quod, si spectetur sanctitas divina, secundum modum, quo communicatur, non æquè communicetur humanitati, ac ipsi naturæ divinæ: de quo non est lis.

INSTAT 1. Non potest negari, quod Christus ut homo, & secundum humanitatem, sit minor Deo, & subjiciatur Deo; unde etiam Christus dicitur minor Patre, etiam si consideretur humanitas, ut sanctificata a Verbo.

RESPONDETUR. Non importando dignitatem personæ divinæ, minor est humanitas illa; importando tamen dignitatem personæ, non est minor; sed est illa in Patre, & Pater in filio, unde etiam dicit Christus de se, *Ego & Pater unus sumus.*

INSTAT 2. Concilium Francofordiense dicit, Deus & homo erat, qui secundum Deum dicebat, *Ego & Pater unus sumus*, & secundum hominem, *Pater major me est*; & tamen non ajebat: Pater dominus meus, sed major. Ubi Concilium concedit humanitatem, etiam ut sanctificatam, esse minorem Patre.

RESPONDETUR. Negando id concedere Concilium, quod autem dicit secundum hominem, sumit illic hominem pro natura humana, sicut & Deum pro natura divina: indubie autem secundum naturam humanam minor est Patre: sed non dicit: quod minor sit secundum hominem, quatenus etiam terminatur persona divinæ.

INSTAT 3. In eo sensu, concedit Concilium, Christum ut hominem esse minorem, quoniam

gat esse adoptivum; sed loquendo de humanitate ut sanctificata, negat esse adoptivum: ergo de ipsa, ut sanctificata, concedit, quod sit Christus minor Patre.

RESPONDETUR. Francofordiense Concilium ad duo respexit. Imprimis voluisse refutare errorem, in quantum favebat Arianismo, spoliante Christum verâ divinitate, significant hoc illa verba Concilii. *Adoptivum eum filium, quasi purum hominem, calamitati humane subiectum, & quod puder dicere, servum etiam, impii & ingratis tantis beneficis, liberatorem nostrum, non pertimescitis venenosâ fance susurrare.* Eò etiam serviunt authoritates Patrum. Deinde voluit decidere hanc questionem, an debeat appellari servus: ponitque phrases quidem esse veteris testamenti, quae cum servum appellant, v.g. *Da imperium servo tuo: &, Nolitimer servus meus Iacob.* Concludit tamen non debere appellari servum, licet possit appellari minor Pare, eò quod minor Patre dicatur in novo testamento, sed nullibi servus. Verba Concilii sunt. *Postquam autem reseravit umbram veritatis, que sub allegorica silva latebat, nusquam eum à Patre servum vocatum legimus &c. nec Filium, Dominum eum suum appellasse.* Fatetur autem Concilium, quod appelletur minor, sed non debet dici servus. Verba Concilii sunt: *Et secundum, inquit, hominem, Pater major me est, & tamen non ait; Pater Dominus est.* Sed inde non appetet, quid contra nos sequatur? Deinde expressa sunt verba Concilii; quod illa verba, *Pater major me est*, dicat Christus secundum hominem, adeoque secundum humanitatem. Ergo non secundum quod dicit personam Verbi, & secundum quod ab ea significatur; cui oppositum videtur arguens velle evincere. Denique alia est haec propositio: Humanitas sanctificata potest dicimur minor Patre, non tamen serva. Et alia haec: Potest dici minor Patre ut sanctificata, prius illud est verum, sed non posterius; de quo tantum hic agitur.

OBJICIT 2. Aldrete. Humanitas non ita sanctificatur, a Verbo, ut ipsa, prout sanctificata, sit adoranda illa latraria perfecta, quam adoratur Deus, pro quo recitat plures authoritates.

RESPONDETUR. Illa omnia procedere de humanitate, secundum se spectata: non autem prout importat personam sanctificantem; salvaturque, quod summè adoretur sola Trinitas: cùm illa adoratio humanitatis prout terminata, sit adoratio personæ Trinitatis, habentis rationem terminantis humanitatem.

OBJICIT 3. Si humanitas, esset sancta simpliciter infinitè, ita ut redderetur non minus amabilis, quam Deus ipse: non posset Deus, pro suo libero beneplacito, impedire illam sanctificationem; nam objectum, quod representatur ut dignum summo amore, necessario amatetur

Disputatio V.

199

tur à Deo; ita, ut si in potestate Dei sit, ponere illud objectum, non possit illud non ponere, quoniam objectum infinitum necessariò rapit divinam voluntatem.

R E S P O N D E T U R. Sequelam & omnes probationes fore veras, si illa sanctificatio sit infinita, non tantùm quoad formam sanctificantem, sed etiam quoad modum communicandi se illi forma sanctificanti. Et quia medio non nisi illo modo, proceditur ad habendam illam formam sanctificantem, cùm ipse ille modus, ad sui amorem non necessiter, potest pro libitu Deus nolle, ut se, eo modo, infinitè diligibilis sanctitas communicet. Rursus, quamvis Deus necessitaret ad amandam illam sanctificationem æstimative: non tamen decretivè; quia ne decerneretur, potest habere rationes; ne æstimetur, nullas de quo etiam aliás actum.

I N S T A T 1. Pater aëternus, pro priori originis, ante existentiam Filii & Spiritus Sancti, cognoscit relationes Filii & Spiritus Sancti, & illas amat, non liberè, sed necessario: amatque ipsorum existentiam; ergo etiam, si humanitas posset reddi summè bona, non posset non amari, ut existeret.

R E S P O N D E T U R. Id verum esse, si & quoad modum, & quoad formam sanctificantem, amandam, necessitaret Deus. Disparitas ergo exinde est, quia in casu antecedentis est necessitatus, etiam quoad modum; non autem in casu consequentis. Deinde, quia ut amet Pater, etiam existentiam aliarum personarum, necessitatur: nec potest habere rationem ut non amet; jam autem non possunt quidem haberi rationes, ne Deus æstimativè amet existentiam humanitatis, habentur tamen, ne amet decretivè. Quæ autem ad probationem antecedentis sibi adducit, ea concessa sunt in prima parte. Phrasis etiam non est exacta; quia licet sit prioritas originis, non tamen, est ante existentiam aliarum personarum.

I N S T A T 2. Si humanitas Christi per sanctitatem divinam redderetur summè amabilis, redderetur etiam omnino indefectibilis, & ens necessarium; nam carteris paribus, majus bonus est, esse perfectionem omnino indefectibilem, quam defectibilem, necessariam, quam contingente; quod est rationis ductu manifestum. Ergo si humanitas Christi esset summè bona, summè amabilis: nullà ratione posset absolvè magis esse amabilis; ac proinde non careret necessitate existendi, estque indefectibilis.

R E S P O N D E T U R. Verum id fuisse, si etiam quoad modum communicanda summa amabilitatis, habuisset infinitatem Incarnationis: item, quæ si æqualis esset necessitas pro decretiva, ac pro æstimatoria. Deinde, cùm necessitas extendi sequatur naturam, quæ per se uniri non potest, consequenter nec fundat communica-

tionem idiomatum: atque adeo nec reddet humanitatem indefectibilem; potest autem reddere, ex dictis, humanitatem sanctam. Qui autem negaret, ab ipsa natura divina sanctificari humanitatem, daret disparitatem; quod ista indefectibilitas non sequatur virtualitatem personæ, adeoque nec tribui ab illa possit, cùm tamen sanctitas sequatur personam.

I N S T A T 3. Non est, cur creatura possit Deo coequari in sanctificatione, non autem in aliis perfectionibus Dei.

R E S P O N D E T U R. Retorquendo argumentum, cur possit sanctificari humanitas sanctitate, & non possit saltem finitè, ubicari immensitate? sicut ergo Aldrete recurrithic, ad sua principia, ita recurrentum erit ad allatas supra disparitates.

I N S T A T 4. Deberet humanitas reddi sanctam indefectibiliter, si fieret summè sancta; sanctitas enim indefectibilis, est perfectio in genere sanctitatis.

R E S P O N D E T U R. Reddi illam sanctam indefectibiliter, quoad formam sanctificantem, non autem quoad modum sanctificandi, quies defecitibilis.

I N S T A T 5. Quia recursus ad hoc, quod illa sanctitas, quoad modum, non infinitè communicatur humanitati, non tenet; nam totus ille modus in hoc staret, quod non communicatur per identitatem. Hoc autem non tenet: quia gratia habitualis, quæ defacto datur, non minus denominat subjectum gratum, quam alia gratia habitualis, quæ seipsa uniretur; nec minus reddit intelligentem intellectio, sive ponatur unita mediâ virtute, sive non; materia item quantitate affecta non minus redditur impenetrabilis, quam si illi identificaretur quantitas; idem dicendum de ubicatione, duratione &c. Demus etiam aliquam substantiam, quæ per se ipsam cognosceret, & aliam, quæ per distinctam intellectionem, sed parti claritate, perciperet objectum: quis dubitat, hanc secundam æquè reddi intelligentem, ac primam? Denique per Patres, relatio Filii in divinis, æquè perficit Patrem, ac Filium, quamvis distinguatur realiter à Patre, non à Filiō, hocque tenent PP. qui infestationem unius personæ explicant, per inexistentiam unius personæ in alia.

R E S P O N D E T U R. Negando quod assumitur. Instantia de gratiâ, intellectione &c. solùm probant esse æqualitatem quoad effectum formalē habendum, non autem quoad modum habendi. Nam esset creatura perfectior indubie, quæ per suam substantiam intelligeret, quam quæ per actum distinctum; licet in hoc, quod est attingere objectam, æqualitas esset. Instantia illa Theologica non tenet: quia concedo, Patri inexistere per infestationem Filiationem: sed nego, quod perficiat Patrem; perfici enim istud, non appetet, quid aliud sit quam consti-

* r 4 tui?

P
MLOD
SWSR
5.6.14.

V
5

tui? Pater autem non constituitur Filiatione. Quod autem Pater non minus sit perfectus, quam Filius, & è converso: oritur ex aequivalencia unius perfectionis ad aliam: non autem, quod una persona perficiat aliam, hocque solum volunt auctoritates, quas inibi adducit Aldrete.

DIFFICULTAS II.

De Gratia habituali & Capitis in Christo.

AS SERO 1. *Dari in Christo gratiam habitualis.*

RATIO asserti est authoritas Scripturae, & Patrum. Nam illum locum; *Vidimus illum quasi unigenitum à Patre, plenum gratia & veritatis*, communiter interpretes accipiunt de gratia habituali. Locum item illum; *propterea unxit te Deus Deus tuus oleo latitiae, pra consortibus tuis*, quamvis non pauci accipiant de gratia unionis, nihilominus Athanasius Serm. 2. contra Arianos, intelligit eundem de gratia habituali. Authoritates PP. plures afferunt Suar. disp. 18. Sect. 11. Suffecerit Authoritas Augustini 15. de Trinitate cap. 26. *Dominus ipse IESVS, non solum Spiritum Sanctum dedit, ut Deus; sed etiam accepit, ut homo; & propterea est plenus gratia, quia unxit eum Deus Spiritu S. non utique oleo visibili, sed dono gratiae, quod visibili significatur unguento, quo baptizatos ungit Ecclesia.*

ASSERO 2. *Vsum, ad quem ponenda est gratia habitualis in Christo, esse, ut perficiatur natura humana, in esse principii, connaturalius operantis actus supernaturales, à natura humana elicibilis. Utid totum explicetur.*

SUPPONO 1. definivisse VI. Synodus Actione 4. duas esse operationes in Christo, divinam & humanam, inconfusas; à duobus principiis, licet ab uno operante, hoc est, unâ personâ, utriusq; naturam terminante, proficientes.

SUPPONO 2. Operationes proficetas à natura humana Christi, quâ tali, duplices fuissent; quasdam quidem naturales, & quasdam supernaturales, naturalis operatio fuit, v. g. appetitus comedendi vel bibendi: supernaturalis autem v. g. oblatio, tolerantia illius sitis, &c. similia.

SUPPONO 3. Christum secundum humanam naturam spectatum, non fuisset principium proportionatum actuum supernaturalium. Ratio est: quia causa naturalis, ut est humanitas Christi, improportionata est effectui supernaturali; hoc ipsi enim ille effectus non esset supernaturalis, si alicui principio creato, secundum vim & exigentiam illius naturalem, deberetur.

SUPPONO 4. Principia naturalia dupliciter proportionari ad actus supernaturales. Primo per aliquid permanens coniunctum sibi, & ele-

vans principium naturale; qualis est in nobis habitus gratiae, fidei &c. Secundo, per aliquid transiens, hoc est, per auxilium Dei extrinsecum.

SUPPONO 5. Quando proportionatur potentia, per aliquid intrinsecum & permanens, istam proportionandi rationem, esse magis con naturalem, quia magis accedit ad naturam, quæ est principium motus ab intrinseco.

Ex his suppositis, patet jam, cui usui data sit Gratia habitualis Christo.

Restant contra nostram explicationem solvenda objectiones.

DICES 1. Si Christus habuisset gratiam, tota illa simul infundi debuisset; alias non fuisset plenus gratiae & veritatis; infundi autem illi tota simul gratia quam habuit, non potuit; quia quomodo crevisset gratia apud Deum & homines, & quomodo nobis meritus fuisset tota vita?

RESPONDE TUR. Duo h̄c distinguenda esse. Primum, An Christus non nisi in instanti conceptionis suæ meruerit, non autem tota vita? Alterum: An in instanti sue conceptionis totam gratiam habuerit? Hoc secundum est verum, ut probat allata scriptura, quando autem dicitur, profecisse gratia; id intelligendum est, quod proficiebat in ordine ad nos, monstrando per opera bona gratiam, quam habebat, ut interpretatur Bernardus homil. super missus. Et Athanasius, lib. 4. contra Arianos, longè, post medium, ut citat Amicus h̄c num. 28. Quod autem ad meritum, quo meruit nobis, attinet; tota vita suâ merebatur, ut docet Suar. d. 39. Sect. 3. & Amicus disp. 26. Sect. 5.

DICES 2. Gratia in nobis ideo exigitur, ut nos constituant in esse filiorum Dei; cum ergo jam Christus habeat ex vi subsistentia Verbi, nulla illi debetur gratia. Idem etiam de habitibus consequentibus gratiam, sic proponit Lugo. Habitus virtutum in tantum prærequirunt gratiam, in quantum prærequirunt subjectum constitutum in ordine divino; sed Christus, ut homo, etiam sine gratia habituali, supponitur constitutus in ordine divino; ergo jam habet aliquid, ratione cuius debeatur sibi tale genus operationum, etiam sine gratia habituali.

RESPONDE TUR. Gratiam quidem exigit etiam ideo, ut nos constituant in esse divino; exigitamen & ex alia ratione, ut in nobis sit principium permanentis operandi supernaturaliter: nam gratia contritionis in peccatore præcedens contritionem, non est constitutiva Filii Dei, & tamē est principium operandi supernaturaliter; ex hoc itaque titulo, debebatur Christo gratia habitualis: quod procedit etiamsi non ponatur, quod gratia ipsa elicitivè ad omnes operationes concurrat; idque ideo: quia si ipsi alii habitus elicitivè concurrunt, ne fint sine sua rādice,